

*Snart är det Scenkonstbiennal!
Nasim Aghili brinner för vår yttrandefrihet
Passaren Elias Branner skärper blicken!*

NR: 3-2017

scen & film

Teaterförbundets tidning

Ett samhälle utan kultur är fattigt – upp till bevis nu, politiker!

I APRIL PRESENTERADE den sittande regeringen sin vårbudget och press och media korar "vinnare" och "förlorare". Kulturområdet tillhör ofta de ständiga "förlorarna" eller åtminstone det område som i år inte får några särskilda satsningar. Teaterförbundet för scen och film arbetar oförtrutet med att pressa på när det gäller nödvändigheten för bättre villkor för våra medlemmar i yrkeslivet. Vi vill se ökade produktionsresurser inom både scen- och filmområdet!

Jag välkomnar alla politiska partier som vill aktivera arbetet med kulturpolitiken och presentera sina konkreta visioner. Med tanke på att det bara är ett drygt år till nästa riksdagsval, är det dags att börja nu. Ett parti som redan gjort det är Feministiskt initiativ. FI:s krav är att minst en procent av statens utgifter ska gå till kultur. Det skulle vara en bra ökning. Fokus är också att förbättra kulturarbetarnas villkor och öka mångfalden i kultursfären. Om nu FI är ett ganska litet parti så har även vårt största parti Socialdemokraterna på sin kongress beslutat att ta fram ett nytt kulturpolitiskt program. Detta arbete ska, enligt kongressens beslut, tas fram i samarbete med företrädare för kulturlivet. Det medverkar vi gärna till.

De kulturpolitiska frågorna blir viktigare och viktigare, menar jag. Ett samhälle utan kultur är ett fattigt samhälle, det håller de flesta med om. Så upp till bevis! säger jag till alla politiska partier. Jag är övertygad om att de berättelser vi visar på film och scen är nödvändiga för en bättre förståelse av oss själva och vår värld. Och jag är också säker på att ett politiskt val kan avgöras även på kulturfrågorna.

Teaterförbundets påverkansarbete gentemot våra politiker fortsätter också i Almedalen, Visby, i sommar. Förberedelserna pågår. Vi följer upp vårt *Upprop för den fria scenkonsten*. Planering pågår även för seminarier tillsammans med SOK-stiftelsen och Klys, Kulturskaparna.

Det nordiska arbetet är en viktig del i Teaterförbundets arbete och samverkan sker med olika nordiska organisationer inom våra områden. Här finns plats för information om hur situationen ser ut i respektive land och vi får god insyn hur scen- och filmområdet finansieras och respekteras politiskt. Sverige är ju det land där vi som fackliga organisation samlar alla yrkeskategorier inom

scen och filmområdet inom Teaterförbundet. De övriga nordiska länderna har olika förbund för olika yrkeskategorier.

Nordiska skådespelarrådet har nyligen mötts och vi har fört viktiga samtal bland annat om framtida avtal inom film- och tv-området. Samt naturligtvis gemensamt arbete inom ramen för det upphovsrättsliga arbetet. Tillsammans blir vi starkare inför de utmaningar vi står inför vad gäller nya produktionsmönster och plattformar.

DESSA FRÅGOR VAR OCKSÅ på agendan för Teaterförbundets yrkesavdelning för filmregissörer, Sveriges Filmregissörer, som arrangerat ett nordiskt möte utanför Stockholm. Nödvändigheten av filmkonst, framtidens finansiering och rättighetsfrågor diskuterades.

För alla inom scenområdet väntar nu scenkonstbiennalen i Norrköping med många seminarier arrangerade av våra yrkesavdelningar. Även här finns nordiska och internationella gäster för utbyte av erfarenheter, samtal och debatter.

Våren innebär årsmötestider för våra yrkes- och lokalavdelningar. Ett stort arbete pågår just nu för förtroendevalda och valberedningar som letar nya styrelserepresentanter, nya personer villiga att engagera sig i det fackliga arbetet. Kontinuitet, förnyelse och mångfald präglar inriktningen på arbetet.

Jag ser fram emot att träffa gamla och nya styrelseledamöter under året!

ANNA CARLSON
ORDFÖRANDE

PÅ OMSLAGET: ELIAS BRANNER
FOTO: MICKE LUNDSTRÖM

Scen & film – TEATERFÖRBUNDETS TIDNING

Utkommer med sju nummer per år och sänds utan särskild beställning kostnadsfritt till Teaterförbundets medlemmar.
Prenumerationspris: 350 kronor/år.

Ansvarig utgivare: **Mika Romanus**. Chefredaktör: **Magdalena Boman**.

Layout: **Magdalena Boman**.

Grafisk form: **Mu ab**

Återkommande medarbetare: **Annicka Istemo, Gert Lundstedt, Kristian Pohl**.

Redaktionskommitté: **Åse Axberg, Jörgen Bergmark, Eleonor Fahlén, Amy Fee, Bengt Fröderberg, Minna Krook, Shebly Niavarani, Julia Reinhard, Mika Romanus, Martyna Lisowska**.

Scen & film gör fördjupande reportage och intervjuer med personer verksamma inom scen- och filmområdet. Tidningen bevakar aktuella frågor av facklig, konstnärlig, kultur- och arbetsmarknadspolitisk natur.

Postadress: Teaterförbundet, Box 127 10, 112 94 Stockholm.

e-post: magdalena@mboman.se, magdalena.boman@teaterforbundet.se

Besöksadress: Kaplansbacken 2A.

Telefon: 08-441 13 00. Fax: 08-653 95 07. Redaktion: 070-664 55 59.

Annonser: **SB-Media AB**, Alex Simonsson Tel: 08-545 160 63.

e-post: alex@sb-media.se

Tryck: **DanagårdLitho**, Ödeshög 2017.

Repro: **Cicero Tryck och media**.

ISSN 2001-5518

Scen & film är medlem i Sveriges Tidskrifter

Pdf på tidningen finns även på TFs hemsida: www.teaterforbundet.se

10

12

18

30

Innehåll nr 3-2017

4 MÅNADENS BILD

First assistant director FAD inom film: James Velasquez.

6 ASSITEJ GRANSKAR RASISM PÅ SCENER FÖR UNGA

Rapport om projektet Shadowland klar.

10 INTERVJU: JÖRGEN STÖVIND

Med hjälp från SOK-stiftelsen växlar Jörgen karriär.

12 TEATER TAMAUER NÅR UT PÅ RIKSNIVÅ

Den rosade föreställningen *Mens* kommer till Scenkonstbiennalen.

18 PASSAREN ÄR FILMENS EXTRA ALLT

Elias Branner är ständigt på pass.

26 MUSIKALLIANSEN GER ARBETSRO ISTÄLLET FÖR OVISSHET

Möt sångaren Kerstin Avemo och musikalartisten James Lund.

29 KRÖNIKA: RIKO EKLUNDH

Varför känner ni inte till oss finlandssvenskar?

30 TEORI & PRAKTIK: TOVE SAHLIN

Läkande lekande möten med skakande och skapande dans.

34 VARFÖR JOBBAR DU FACKLIGT?

Regissören och dramatiker Nasim Aghili brinner för vår yttrandefrihet.

Nästa nummer kommer den 21 juni

Presstopp den 2 juni

10 Jörgen Stövind. Foto: Michael Melansen.

12 Ur föreställningen *Mens* med Teater Taumauer. Foto: Lins Ikse.

18 Passaren Elias Branner. Foto: Micke Lundström.

30 Koreografen Tove Sahlin. Foto: Patriez van der Wens/
The treasure factory.

Väntan och ironi inspirerar i låtsasvärld

Namn: James Velasquez.

Ålder: 46 år.

Yrke: FAD, first assistant director.

Det bästa med ditt yrke: När jag tillsammans med andra jobbar mot samma mål och når fram till de där 30

sekunderna då allt klaffar och det blir precis som vi har tänkt oss.

Aktuell i: Filmen om den unga Astrid Lindgren under 20-30-talet, i regi av Pernille Fischer Christensen.

Kulturupplevelse som inspirerar: Störst inspiration får jag när jag reser och tar in andra kulturer och människor, samt från musiken. Men fotografi betyder också mycket, jag älskar att gå på Fotografiska.

MAGNUMFOTOGRAFEN MARTIN PARR har följt med James Velasquez under många år. Just den här bilden har han som skärmläckare på sin dator.

– Den är magisk, underbar på alla sätt. Jag ser den varje dag. Den beskriver den låtsasvärld som jag befinner mig i. Vi jobbar så intensivt i projekt och försvinner in i en inspelningsdimma, bortom familj och vänner. Så plötsligt upptäcker man att någon står där, någon man inte sett på jättelänge, säger James.

Bilden symboliserar även den väntan och det tålamod som krävs i det dagliga arbetet vid en filminspelning.

Martin Parr / Magnum Photos / IBL Bildbyrå

– Det finns ett slags ironi i bilden, som jag tycker om. Det är som när vi vid en inspelning står där och just ska ta den där bilden vi väntat på, när ljuset är det rätta. Så plötsligt ser det ut som på Martin Parrs bild.

James har använt sig av fotografens bilder många gånger för att låta sig bli inspirerad inför arbetet med flertalet filmer.

– Vi tittade på Parr inför att vi skulle spela in *Den allvarsamma leken*, även inför *Gentlemän* och *Callgirl*.

James har arbetat mycket med Mikael Marcimain, de tycker båda om att kommunicera via stillbilder.

– Med hjälp av foton går det att hitta strukturer. De kan inspirera till så mycket, de kan beskriva hur skådespelare ska gå och röra sig, de kan även beskriva den musik som ska finnas med.

James är särskilt förtjust i Martin Parrs 70-talsbilder, i synnerhet de han tog i Mexico.

– Martin Parr var en av de många fotografer jag upptäckte när jag gick på universitet i Arizona. Jag ville själv bli fotograf på den tiden, men jag tog mest porträtt och kom inte in på krigsfotografen Ansel Adams skola, så jag valde film istället.

Majra Thisner

Sandra Medina i föreställningen *The sexual contract*.

Assitejs rapport blottar rasism på scen för unga

I mars avslutades Assitejs projekt Shadowland som pågått under ett och ett halvt år.

– Vi ville undersöka hur våra scener för barn och unga handskas med den främlingsfientlighet som spritts under senare år. Projektet har gjort avtryck, säger ordförande Marie Persson Hedenius.

ASSITEJ HAR GENOM ÅREN ordnat enstaka seminarier och workshops, många gånger utomlands och med utövare från Sverige. För första gången genomförde nu Assitej ett längre projekt i Sverige med ekonomiskt stöd från Postkodlotteriet.

– Det har varit väldigt roligt. Förra året kunde vi till exempel bjuda in flera internationella gästspel till Bibu, grupper som aldrig annars hade kommit hit. Gästspelen fick stort genomslag i pressen. Bland annat kom Camala Joof från Norge med den intressanta föreställningen *Pavlovs Tispe*, berättar Marie Persson Hedenius.

Åtta föreställningar och nio seminarier har genomförts under projekttiden på olika platser i Sverige. Det tog avstamp på Unga Klara, projektet drog vidare till Halmstad och till Bibu i Helsingborg, fortsatte sedan via frigruppsscener i Stockholm och avslutades i mars på Unga Klara med seminarier samt två föreställningar, *Avsked* och *The sexual contract*. Diskussionerna har omfattat två dimensioner: hur

skildras rasismen, hur tas den upp på våra scener och vem är det som syns på scen, vilka historier berättas och ur vems perspektiv.

– Mycket har hänt under ett och ett halvt år. Debatten var inte så akut när vi startade vårt projekt. Vi var med och initierade samtal. Som jag ser det har projektet blottat något, helt klart är att scenkonsten bara är i början av en viktig process. Jag hoppas att de samtal som förts inom ramen för *Shadowland* sår nya frön, att de stimulerar till fortsatt arbete och att *Shadowland* blir en del av något större. Det är ytterst viktigt att frågorna fortsätter att diskuteras och att scenkonsten nu tar nya steg.

Över 90 personer har varit involverade i projektet och en rapport med en genomgång av alla seminarier har publicerats och lämnats in till Postkodlotteriet. Rapporten finns på Assitejs hemsida.

MAGDALENA BOMAN

Fråga i förra numret:

Har du fått upphovsrättsliga ersättningar senaste året?

Ja 73 %

Nej 27 %

Ska du till Scenkonstbiennalen?

Svara **Ja** eller **Nej** på:

www.teaterforbundet.se

BAROMETERN

Ska du till Scenkonstbiennalen?

"Nej, jag har inte tid, men jag blir lite sugen nu"

Anders Wängdahl: musikalartist:

– Nej, det har jag inte planerat, jag jobbar lite för mycket. Det brukar inte vara så stort fokus på musikal. Men jag blir lite sugen, nu när jag hör att vår avdelning planerar ett seminarium om utseende och kön. Det är en angelägen fråga. Vi håller precis på att göra en bearbetning av Dickens *En julsaga* för Göteborgsoperan, och försöker hitta ett sätt att göra en nytolkning som känns mer genusmedveten, men ändå håller sig inom de ramar vi har. Vi måste vänja oss tänka nytt när vi närmar oss äldre verk idag.

"Ja, Scenkonstbiennalen är som en intravenös injektion"

Sara Ekman, dansare:

– Ja, det är ett ypperligt tillfälle att se mycket under koncentrerade former. Jag har fokuserat mig på föreställningarna eftersom jag är stationerad i Skåne och ofta har svårt att pricka in allt jag vill se. Biennalen är som en intravenös injektion under några dagar då du umgås med kollegor, går på seminarier och diskuterar scenkonst. Tyvärr var jag inte snabb nog att boka in *Svindlande höjder*. Kanske lyckas jag med det på plats.

"Ja, jag ser fram emot att se många föreställningar"

Parwin Hoseina Davari, skådespelare:

– Ja, jag medverkar i *Befrielsefronten* och ska spela. För två år sedan vann jag en biennialbiljett på lotteri, vilket var jättekul. Då la jag stort fokus på mångfald och representation och gick på flera seminarier. Nu ser jag fram emot att se föreställningar, eftersom jag bor i Örebro så har jag missat många. För mig personligen handlar biennalen om att få mötas och bonda. Det är en viktig plats för gemenskap.

Fler sajter för att hitta filmarbetare

Webbsajten filmservice förbättrar för filmproduktion för Film i Väst. Stockholm är nu på gång med en liknande service.

FILM I VÄST FÖRBÄTTRAR infrastrukturen kring regionens filmproduktion. För att fungera optimalt har den regionala filmverksamheten uppdaterat och utökat sökfunktionerna på sin sajt www.filmservice.se. Det är nu till exempel lättare att hitta filmarbetare och statister till en produktion.

– Tidigare kunde man söka på B-foto och få upp någon som var aktuell 1995 men idag arbetar som passare. Nu ser du aktuella uppgifter om professionella filmarbetare, säger produktionsrådgivare Susanne Lundberg vid Film i Väst och ansvarig för filmservice.se.

Sajten bygger på att filmarbetaren själv skapar ett konto med sina uppgifter.

– Jag jagar filmarbetare för att få dem att lägga in sig i [filmservice](http://filmservice.se). Jag får teamlistor från alla våra samproduktioner och ser vilka som inte är med. Mitt mål är att alla filmarbetare i regionen ska ligga på [filmservice](http://filmservice.se).

Sajten har en kartfunktion som ska underlätta för producenter att hitta filmarbetare bosatta i närheten av en produktion. Men den ska också hjälpa unga och arbetslösa att få in en fot i branschen, genom det så kallade gröna registret.

Nu går det att se vilka produktioner som är på gång, med bättre sökfunktioner blir det lättare att hitta statister, liksom leverantörer av allt ifrån catering och hotell till kamera och ljus.

– Tanken är en aktiv sida. Jag har nu mer tid för att sköta sidan och kan hålla den uppdaterad, det underlättas för producenter och lineproducers, och produktionsledare, säger Susanne Lundberg.

I FILMREGION STOCKHOLM-MÄLARDALEN är en liknande servicesajt under uppbyggnad. Förra året startade filmregionen *Smart Kreativ Stad*, ett femårigt projekt i samarbete med kommuner, akademi och näringsliv och där EU är medfinansierat. Totalbudgeten är 26 miljoner kronor.

– I projektet finns en kreatörspool för att bygga ett branschregister för filmbranschen i vår region, säger Beata Mannheimer projektledare och utvecklingsansvarig vid Filmregion Stockholm-Mälardalen.

Redan nu går det som filmarbetare att registrera sig på adressen <http://kreator.frsm.se/>. I en andra fas görs registret publikt.

Registret innehåller idag cirka 400 kreatörer.

GERT LUNDSTEDT

Fler orter får utbildning för filmarbetare

Efterfrågan på filmarbetare är stor. Nu expanderar

Filmarbetarutbildningen till Skåne och Stockholm

– På regionernas initiativ öppnar vi vår utbildning på nya orter, berättar utbildningsledare Charlotte Gimfalk.

FILMARBETARUTBILDNINGEN har funnits i tolv år och är idag en yrkeshögskola där teamfunktionerna är tydligt beskrivna i kursplanen.

– Kommer två internationella produktioner till Sverige samtidigt kan vi inte bemanna produktionerna. Assistentfunktionerna kräver specifik kompetens och det finns inte tillräckligt många med tillräckligt hög kompetens för att axla alla funktioner i teamet, säger Charlotte Gimfalk.

Rent historiskt har det saknats etablerade yrkesvägar in i den svenska filmbranschen och rekryteringen till många teamfunktioner sker ofta via informella vägar, påpekar Charlotte Gimfalk.

– Vi söker nu medel för att expandera vår befintliga utbildning från Myndigheten för yrkeshögskolan, men det är ett nålsöga. Det ligger mycket förarbete i att få arbetslivet med oss. Vi vill demokrati-

sera rekryteringsvägarna, det behövs om vi ska kunna hålla en internationell nivå där vi tävlar om publik. Det krävs både effektivitet och ett gott hantverk om vi ska kunna göra produktioner på en hög nivå, säger Charlotte Gimfalk.

SVERIGE STRÄVAR EFTER att få hit fler internationella produktioner. I framtiden kanske det blir aktuellt att erbjuda skattelättnader för dessa och då måste vi kunna erbjuda en yrkeskår av duktiga assistentfunktioner, fortsätter Charlotte Gimfalk. Tanken är att tillgodose branschens behov av ett tiotal teamfunktioner i Skåne och i Stockholm.

– Vi börjar lite blygsamt på båda orter. Vi vill inte överetablera utan behålla kvaliteten i utbildningen. Hittills har alla våra studerande fått jobb efter examen. Dessutom lyckas många av våra studerande efter

ett par år arbeta sig upp till a-funktioner.

Om ansökan beviljas finns Filmarbetarutbildningen i tre orter från och med september 2018, med tio studieplatser i Stockholm, tio i Malmö och 20 i Trollhättan/Göteborg.

MAGDALENA BOMAN

Inriktningar på Filmarbetarutbildningen:

Produktionskoordinator, platschef, scripta, SAD Second Assistant Director, postproduktionskoordinator, B-foto, el-assistent, boma, ljudtekniker, kostymassistent, maskassistent, rekvisitör.

Filmarbetarutbildningen anordnas av Kunskapsförbundet Väst.
www.filmarbetarutbildningen.se

Behov av ny arbetstidsreglering efter dom i AD

Arbetsdomstolen går emot Teaterförbundets krav på reducerad arbetstid vid helgdag vid filminspelningar.

– Domen är anmärkningsvärd, säger Madeleine Wagemyr, förhandlingschef.

UNDER INSPELNINGEN AV filmen *Johan Falk* 2014 uppkom en konflikt om arbetstid. Inspelningsstiden sträckte sig över Alla helgons dag som inföll en lördag. Teaterförbundet menade att arbetstiden därmed skulle kortas eftersom det inte var en helgfri arbetsvecka, vilket produktionsbolaget Strix Drama inte ville gå med på. Då parterna inte kunde enas vid förhandlingar tog Teaterförbundet för scen och film ärendet till Arbetsdomstolen (AD).

– Det handlar om hur begreppet helgfri vecka ska tolkas, säger förhandlingschef Madeleine Wagemyr.

– Eftersom arbetstid kan läggas ut alla dagar i veckan hela året så spelar det ingen roll vilken dag helgdagen infaller på. Arbetstiden ska hur som helst reduceras med åtta timmar, förtydligar hon.

Men Strix Drama och Medieföretagen hävdade i AD att arbetsveckan var helgfri eftersom arbetstiden vid filminspelning normalt bara förläggs måndag till fredag

och Alla helgons dag infaller en lördag. Därmed skulle ingen arbetstidsreduktion göras. I arbetstidsbestämmelserna i kollektivavtalet står ingentings att arbetstiden normalt ska läggas måndag till fredag. Liksom att det är allmänt känt att filminspelning också görs på helger eftersom inspelningsplatser många gånger bara är tillgängliga då (lokalerna kan exempelvis vara alltifrån banker till myndigheter), och att skådespelare inte sällan på grund av andra uppdrag bara kan filma på helger.

– Domen är anmärkningsvärd. Inga av arbetsgivarens vittnen sa annat än att man brukar behöva lägga ut arbetstid på helgerna. De kunde inte heller visa på en enda inspelningsplan där arbetstiden bara var förlagd måndag till fredag.

TEATERFÖRBUNDET Å SIN sida presenterade flera inspelningsplaner som just visade att det är vanligt att förlägga arbetstid på helgerna.

– Vår tolkning är rimlig. Man behöver lägga ut arbetstid alla dagar i veckan, året om. För att våra medlemmar ska få samma arbetstid som övriga arbetsmarknaden så måste en reduktion av arbetstiden ske när en helgdag infaller en lördag, säger Madeleine Wagemyr.

Förbundet förhandlar just nu ett nytt film- och tv-avtal med Medieföretagen och har framfört att deras ståndpunkt att arbetstiden normalt förläggs måndag till fredag måste skrivas in i det nya avtalet.

– Det är självklart att Medieföretagens tolkning av regeln måste föras in i avtalet summerar Madeleine Wagemyr.

AD var inte enig i sin dom. En ledamot gick på Teaterförbundets linje.

Domen går inte att överklaga. Teaterförbundet får nu betala motpartens utgifter, och det juridiska ombud förbundet anlitar.

GERT LUNDSTEDT

HALLÅ DÄR...

Af Kultur vill ge bättre service till nyanlända

Hallå där, Lisa Löfgren, biträdande marknadsområdeschef och nationellt ansvarig för att organisera hur nyanlända kulturarbetare ska införlivas i Af Kultur Medias verksamhet.

Hur ska ni gå till väga?

– Nyanlända inom kulturområdet har med sig sin kompetens, de har möjligheter som är berikande för kulturlivet här. Vi bygger ut vår service och anpassar den efter målgruppen. Det första vi ska göra är att kartlägga och bedöma hur gruppen ser ut och hur stor den är. Från den 1 januari nästa år blir etableringen ett program, vi harmoniserar alla system som har med etablering att göra.

Vilka utmaningar finns?

– Det krävs yrkeserfarenhet och utbildning för att vara inskriven på Af Kultur Media och många saknar dokument. Därför går det inte att efterfråga intyg. Vi får använda andra metoder, exempelvis kan man visa verk man har gjort genom filmer och Youtube-klipp. Det är naturligtvis olika lätt beroende på yrkesområde. Vi kan handla upp valideringsinsatser och gå in med arbetsmarknadsutbildning om det behövs.

Den senaste prognosen från Arbetsförmedlingen visade en liten ljusning, sysselsättningen har växt med 0,7 procent i år. Det som framför allt efterfrågas är personer med flera kompetenser. Hur kan ni hjälpa till där?

– Vi har regelbundna möten med de

fyra olika nationella branschråden för att stämma av vilka kompetenser som behövs. Jag har jobbat länge inom arbetsförmedlingen, särskilt med etableringsfrågor som ligger mig varmt om hjärtat. Med det här sättet att arbeta utvecklar vi vår service för nyanlända och kompetensen står i centrum. Behöver den breddas för att människor ska kunna etablera sig på arbetsmarknaden, behöver vi alla tänka i nya banor. Redan tidigare har det varit möjligt för nyanlända att bli inskrivna på Af Kultur Media och med det förändrade, nationella arbetssättet hoppas vi kunna korta tiderna.

KAJSA OLSSON

Nya utmanare av biomonopol

Biograferna får en renässans när fler nya salonger byggs. Ett crowdfunding-projekt för renovering av Capitol drog in pengar över alla förväntningar.

BIOBESÖKEN I SVERIGE har de senaste åren ökat med runt fem procent och var 2015 drygt 17 miljoner kronor. En utveckling som säkert haft betydelse när Nordisk Film nu beslutat bygga nya biografer i Sverige. Produktions- och distributionsföretaget driver de största biografkedjorna i Danmark och Norge och är en del av danskgädda mediekoncernen Egmont. Nu har företaget inlett ett samarbete med svenska fastighetsbolaget Atrium Ljungberg för att närmaste åren öppna biografer i Uppsala och Malmö, och planerar även en biograf i Stockholmsområdet. Atrium Ljungberg bygger biograferna och Nordisk Film hyr dem.

– Dagens biografbesökare söker den exklusiva och stämningsfulla biografupp-

levelsen, säger John A. Tønnes, direktören för Nordisk Film Biografer.

Hur det kan se ut får vi se när fem salonger öppnas i Gränbystaden i Uppsala i slutet av 2018.

I höst återinvigs också biografpärlan Capitol från 1926 i Stockholms innerstad. Bion som hette Ri-ettan & Ri-tvåan stängdes 1986 och var Sveriges första dubbelbio. Sedan dess har lokalerna varit bland annat frigruppsscen och tv-studio.

Filmbolagen NonStop Entertainment och Njufafilm har satsat kapital för att återöppna Capitol, och har genom crowdfunding fått in över 1,5 miljoner på rekordsnabb tid.

– Vi hade som mål att få in 250 000 kronor. I de bästa av världar kanske upp till

det dubbla. Vi fick in en kvarts miljon på 34 timmar, säger NonStop Entertainments vd Jakob Abrahamsson.

Capitol får nu minst tre salonger, och ett exklusivt biokoncept.

– Det blir fätöljliknande stolar med rejält benutrymme. Med möjlighet att äta lättare rätter och dricka vin både i bistron och i biografsalongen.

Jakob Abrahamsson beskriver det som en välkomnande miljö:

– Vi erbjuder en vuxnare biografupplevelse, och ett bioprogram med en prydligare profil.

Vad innebär det?

– Ett utbud som vare sig behöver vara för smalt eller för kommersiellt, men aktuellt.

GERT LUNDSTEDT

Allgoritmer kan släcka ner din showreel

Algoritmer styr upphovsskyddat material på Youtube. Har du fått din showreel nedstängd på sociala medier av upphovsrättsliga skäl, kontakta produktionsbolagen och be att de återkallar stängningen av materialet.

FÅ ANSER ATT DET ÄR ett upphovsrättsligt problem om en artist vill använda ett par minuter ur en film för att marknadsföra sig.

– Men det händer att algoritmer som har till uppgift att gå igenom allt material som läggs upp på exempelvis Youtube, stänger ner en artists showreel för att vi inte äger rätten till det material vi visar upp, säger Suzanna Dilber, ordförande i skådespelaravdelningen.

Nedsläckningen sker automatiskt och är en teknisk lösning. Det sker fast artister enligt tradition tilläts marknadsföra sitt arbete med upphovsrättsligt skyddat material.

– Det här är ett lätthanterligt problem. Utövarerna måste ta kontakt med den som äger upphovsrätten och be att de intygar för Youtube att detta är att betrakta som skäligt bruk av upphovsrättsligt material, säger Suzanna Dilber.

När du får besked om att din film tagits bort kan du bestrida det direkt på nä-

tet. Det finns flera förhandsval där du ska kryssa i skäl till bestridandet, rutan du ska kryssa i är så kallad *fair use*. Den som äger rätten till materialet måste sedan intyga att det stämmer. Det gör du enklast via sajten.

– Många vet inte om att det går till så här när deras material släcks ner på nätet. Eftersom det är algoritmer som söker de även efter avsändaren av materialet. Är det en agentur som lagt upp materialet är risken mindre att ens showreel släcks ner. Algoritmen har förmågan att lära sig att det handlar om *fair use*. Läger däremot en privatperson upp materialet ses det oftare som ett intrång i upphovsrätten, fortsätter Suzanna Dilber.

I USA finns tydliga regler om vad en artist får lägga upp i en showreel, i Sverige är reglerna om skäligt bruk mer outtalade. Därför uppmanar skådespelaravdelningen till ett medvetet användande för att kunna hävda skäligt bruk i förhållande till upphovsrättskyddat material.

MAGDALENA BOMAN

Så hanterar du en showreel på nätet:

- Var på den säkra sidan, kontakta produktionsbolaget som äger rätten till materialet du använder och fråga om du får lägga upp det i din showreel. Berätta vilket klipp du vill använda och hur långt det är. Om problem uppstår senare vet produktionsbolaget vilket material det gäller.
- Får du ett nej på den frågan – respektera det. Välj i så fall annat material.
- Använd enbart korta utdrag ur de filmer/tv-program du har varit med i (klipp på högst en minut), endast scener som du själv är med i och givetvis bara material som har visats.
- Kreditera alltid materialet, det vill säga, tala om vad produktionen heter och vem som har producerat.

Jörgen får hjälp med karriärväxling

Efter 18 år vid Kungliga baletten väljer Jörgen Stövind att lägga dansskorna på hyllan. Förhoppningen är att istället kunna omskola sig till möbelsnickare. Med hjälp av SOK-stiftelsen kan det bli verklighet redan till hösten.

VI STÄMMER MÖTE PÅ Dansmuseet i Stockholm, själva bilden för scenkonstens flyktiga förflutna, med forna legender i vackra fotografier ovanför oss i bistro Rolf de Maré.

Efter att ha tillbringat halva livet på Kungliga operan är det snart dags för Jörgen Stövind, 36, att också formulera sin danskarriär i imperfekt. Mitt i livet väljer han nu att byta yrkesbana.

Detta tack vare SOK-stiftelsen, scenkonstens omställnings- och karriärväxlingsstiftelse, som hjälper vissa konstnärliga yrkesgrupper som är anställda vid statligt finansierade institutioner att växla spår.

För Jörgen Stövinds del hägrar förhoppningsvis en möbelsnickarutbildning till hösten. Ännu vet han inte om han kommer in. Gör han väl det tror han att det krävs ytterligare tre års högskoleutbildning om man ska ha en chans i branschen.

Att han väljer att gå redan nu är ändå ett välgrundat och aktivt beslut.

– Jag hade säkert kunnat fortsätta dansa några säsonger till. Men om du ska ge något nytt en ärlig chans, så är det bättre att gå förr än senare. Med SOK-stiftelsen är det ekonomiskt möjligt redan efter 35 års ålder, en chans jag ville utnyttja.

Att föregå snarare än föregås ser han också som en fördel. Det vill säga, att lämna scenen innan den verkliga sortin.

– Det är en frihetskänsla att fatta det här beslutet själv!

VARFÖR JUST FINSNICKARYRKET lockar har han svårt att sätta fingret på, men han tror sig vara ganska praktiskt lagd. Att det har med uppväxten på familjegården Stövind utanför Oslo i Norge att göra förnekar han. Men att morfadern var snickare kan möjligen ha spelat in.

– Jag är sugen på att lära mig bygga saker. Jag är också ganska petig och detaljorienterad. Om det sedan blir möbler och finisnickeri eller större grejer vet jag inte.

Om karriärväxlingen kommer att innebära en identitetskris för honom tycker han är för tidigt att sia om.

– Det vet jag nog inte förrän senare. Men det är klart, du kommer alltid att vara dansare, även när du är 65.

Än så länge är han tillsvidareanställd på Operan dit han kom direkt efter Svenska balettskolan. Han har ansökt om tjänstledighet för studier, kommer han inte in på utbildningen så dras ledigheten in. Kommer han in så får han säga upp

sig. Det är ett av villkoren i omställningsavtalet mellan arbetsmarknadens parter, som finns bakom SOK-stiftelsen. Någon alternativ plan för framtiden har han däremot inte.

– Jag är jättedålig på plan B! Men jag har gått igenom ett helt register av yrkesscenarier. Om jag inte hade dansat så hade jag kanske velat bli polis, idrottslärare eller fysioterapeut. Jag har till och med tänkt på prästyret, men att bygga saker är ändå det som attraherar mig mest.

Vad kommer du att sakna allra mest med dansen?

– Att stå på scenen, den där magin och adrenalinet jag får av det. Visst är det kul att träna också, men ju äldre jag blir, desto onödare gör det och du får inte lika bra resultat som när du var yngre, men känslan av att stå på scenen är fortfarande likadan.

Hur kommer du att se tillbaka på alla åren på Operan?

– Jag är jätteglad för dem. Det är inte alla förunnat att kunna jobba med dans i 18 år och dessutom ha kunnat leva på det. Det är jag tacksam för.

Och hur ser du på framtiden?

– Att byta karriär är något jag har tänkt på i två år, så jag försöker bara avsluta dansen nu. Vad som kommer efter det? Kan jag få återkomma till den frågan!

YLVA LAGERCRANTZ SPINDLER

SOK-stiftelsen

✓ Scenkonstens omställnings- och karriärväxlingsstiftelse ger stöd till frivillig karriärväxling för vissa konstnärliga yrkesgrupper. Förutsättningen är att du har varit anställd vid offentligt finansierade scenkonstinstitutioner. Till grund för SOK-stiftelsen ligger det kollektivavtal som har tecknats mellan arbetsgivarorganisationen Svensk Scenkonst och de fackliga organisationerna Symf – Sveriges Yrkesmusikerförbund – och Teaterförbundet/för scen och film.

✓ Avtalet ersätter den statligt reglerade ordningen med lägre pensionsålder för vissa yrkesgrupper som gällde tidigare, den så kallade PISA-förordningen (källa: SOK).

Jörgen Stövind

Född: I Norge 1980.

Familj: Greta von Rosen Stövind och tvillingdöttrar.

Utbildning: Den Norske Operas balettskola och Kungliga Svenska balettskolan.

Arbete: Anställd vid Kungliga Baletten sedan 1999.

Roller i urval: Petter i *Nötknäpparen* (Isberg), Mandolinsolot i *Romeo & Julia* (MacMillan), Peter i *Julia & Romeo* (Ek), Pauluccio i *Ponte Molle* (Bournonville), Sancho Panza i *Don Quiote* (Nurejev), Tre förrädare i *Tristan* (Pastor), *Second Detail* (Forsythe), *Peaux* (Jonsson), *Våroffer* (dos Santos) samt verk av Duato, Kvarnström, Kylian, Ek, Maillot, Ashton, Cramér, Neumeier, Rushton med flera.

Teater Tamauer får oss att älska mens

*Teater Tamauers succé **Mens** ingår i den exklusiva skara föreställningar som spelas på Scenkonstbiennalen 2017.*

Scen & Film har träffat frigruppen från Göteborg för ett samtal om att lyckas på volley, att vara konstant underfinansierade och längta efter nördtid.

Lina Ikee

FRIGRUPPEN TAMAUER ÄR EN av två aktörer på gemytliga Hagateatern i centrala Göteborg. Det var där succén *Mens* hastigt växte fram för drygt två år sedan. Resultatet satt som ett mål på volley, sammanfattar gruppen. Den personliga föreställningen bygger på ensemblens egna texter och antologin *Kvinnor ritar bara serier om mens*. Sedan premiären har den turnerat över hela landet. Regissören Anders Friberg menar att medverkan på Scenkonstbiennalen är ett kvitto på att Tamauer fått genomslag och ser det som en välkommen sprängbräda.

– Biennalen för oss ut i vida världen istället för att spela i buskarna som vi gör normalt. Det stärker, det är väldigt roligt att bli uppskattad. Vi är en frigrupp och behöver få synas på riksnivå, förhoppningsvis är det ett sätt att bli hörd av institutioner och få anslag.

Mens var gruppens årliga lågbudgetprojekt vilket gör utnämningen än roligare, tycker ständiga gästskådespelaren Åsa Gustafsson:

– Det var ju inte vår stora satsning, det är en hastigt påkommen pjäs efter en hektisk process. Det var som att vi fick pms, nu kommer hormonraset! Gör pjäsen på nolltid!

Resultatet gick hem med besked hos media och publik.

– Publiken har verkligen gjort intryck och färgat innehållet, allt eftersom. Först talade vi om östrogen som det kvinnliga hormonet. Nu kallar vi östrogen, det ”kvinnlige” hormonet, tack vare publiksamtal, säger skådespelaren Helena Gezelius.

Vilken publik har pjäsen landat bäst hos?

– Bäst sväng blir det med medelålders människor på helgen. Kombinationen pappa och vuxen dotter eller mamma med son, det gillar vi! Det kommer fram familjer och berättar att de äntligen pratar med varandra. De vill ha mens! Mina favoriter är även roller derby-tjejerna som direkt deklarerar att de älskar mens, konstaterar Åsa.

TEATER TAMAUER HAR FUNNITS i över 20 år, och kan bevisligen konsten att överleva som fri grupp. Därmed inte sagt att det är lätt.

– Man får jobba som ett as hela tiden, säger Helena Gezelius. Vi har hoppat omkring med så små medel. Samtidigt är jag så glad över att vara med i en grupp. Det är en nåd att ha tillgång till kollegor och en lokal och att slippa hänga i källarlokal eller någons soffa. Vi har ett gemensamt ansvar och det tycker jag är kul. Sammanhanget ger kraft.

Lina Ikse

– Jag tänker att något måste hända. De korta projekten tar död på oss. Vi hattar och räknar poäng på Teateralliansen. Vi älskar det vi gör, men det är extremt slitigt, menar Åsa Gustafsson.

Anders Friberg menar att hela systemet behöver reformeras.

– Vi inte kan ha en jättestor skara som kallar sig professionella. Alla får för små resurser och man blundar för skäligen löner och villkor. Det är hyckleri, säger han.

FRÅGAN ÄR HUR TEATER TAMAUER trots allt lyckats upprätthålla en repertoar på hög nivå i så många år. Helena menar att den demokratiska processen är central:

– I princip börjar vi höra på alla som vill pitcha idéer på våra möten, sedan bollar vi och till sist röstar vi. Att vi känner varandra så väl är också en stor fördel i den processen, säger Anders Friberg.

VAD HAR DÅ gruppen för förväntningar på Scenkonstbiennalen 2017.

– Vi kommer att försöka se så många föreställningar som vi kan när vi inte spelar. Och så ser vi fram emot att få mycket tid för att träffa varandra, äta middag och prata riktigt länge, säger Anders.

– Glädjen med biennalen är att få nörda, tycka, tänka och säga hej till alla kollegor. Att äntligen få tid för diskussioner och att utbyta idéer, säger Helena Gezelius.

– Jag brukar ju alltid vara en som spanar på folk som har stått på scen, så jag tänker att det ska bli väldigt kul för oss att bli spanade på. Titta, där går Tamauer! säger Åsa Gustafsson.

Övriga föreställningar på Scenkonstbiennalen

Akvarium, Man Must Sing
 Ankomsten, Teateri
 Befrielsefronten, Örebro länsteater
 Breaking Point, Alexander Weibel Weibel
 Den avvikande meningen, Regionteater Väst
 Det levda baklänges, Dramaten & Osynliga teatern
 Everything Remains, Juli/Jon
 Fäboland, Riksteatern
 Goldberg Variations, Andersson Dance & Scottish Ensemble
 (Im)perfekta koreografier no. 1, c.off
 Missionären, Malin Hellkvist Sellén
 People respect me now, Lumor
 Salongen, Sveriges Radio
 Shapes of States, Stina Nyberg
 Svindlande höjder, moment:teater

Lina Ikse

Mens av och med Teater Tamauer

Skådespelare: Helena Gezelius och Åsa Gustafsson. **Manus:** Anders Friberg, Helena Gezelius och Åsa Gustafsson. **Originaltexter:** Anders Friberg, Frida Ulvegren*, Helena Gezelius, Lisa Rydberg*, Lotta Sjöberg*, Sara Olausson* och Åsa Gustafsson. **Regi:** Anders Friberg. **Scenografi & kostym:** Heidi Saikkonen. **Ljus:** Ida Gustafsson. **Musik:** Lotta Wenglén. **Låttexter:** Åsa Gustafsson och Helena Gezelius. **Röst:** Jan Ericson och Ida Gustafsson. **Snickeri:** Staffan Lissbrant. **Produktion & marknadsföring:** Gustav Åvik. **Turnéläggare:** Monika Wade. **Producent:** Hanko Zell.

*från antologin Kvinnor ritar bara serier om mens.

En yrkeshögskoleutbildning på 400 poäng

KULTURKOMMUNIKATÖR

Kompetens för arbete på scen,
 med teater som metod för
 förändringsarbete

Läs mer om utbildningen och
 ansök på www.hufb.se/kk

Stereotyper på scen diskuteras under biennalen

Utseende och kön är i fokus vid flera av Teaterförbundets seminarier på Scenkonstbiennalen.

Ninja Hanna

En av de få musikalerna som klarar av Bechdel-testet idag är Kulturhuset Stadsteaterns *Fun Home*. I den medverkar Frida Modén Treichl.

VILKA HISTORIER berättas och vems berättelser får ta plats? Det vill musikalavdelningen rikta strålkastaren mot under Scenkonstbiennalen i Norrköping.

– 2015 spreds en oro bland kvinnor och transpersoner inför att få jobb. Skälet är att många musikalerna under 2016–2017 har haft en övervägande majoritet roller för män, säger Frida Modén Treichl, som sitter med i den feministiska arbetsgruppen Sparq inom musikalavdelningen.

Frågan om vem eller vilka som sitter på makten och bestämmer över vad som visas på våra musikalscener kändes akut med musikalerna som *Billy Elliot*, *Book of Mormons*, *American Idiot*, *Jersey Boys* och *Kinky Boots*. När sedan sökande inför audition på *Bullet over Broadway* skulle vara klädda i leotard växte frustrationen ytterligare.

– Många upplever att det gått bakåt på musikalscenen till skillnad från teatern som rymmer en större bredd av uppsättningar. Men det finns undantag. Exempelvis *Fun Home*, som går på Kulturhuset Stadsteatern nu och som klarar av Bechdel-testet med bravur, säger Frida.

Det här är delvis en arbetsmiljöfråga men det handlar också om kvalitet, menar Frida Modén Treichl. Många musikalerna speglar inte samtiden, kvinnoporträtten är ofta endimensionella och cementerar förlegade könsroller.

– Vi har dragit igång en kampanj som heter *Våra Historier* och har skrivit ett manifest. Vi kommer att ordna ett separatistiskt rum för icke-män på biennalen, och vill uppmuntra makt-havarna inom vår bransch att se över sina val av repertoar, fortsätter Frida Modén Treichl.

Sparq går till botten med frågan och har klockat alla musikalerna som haft premiär mellan 2015 och 2017 i Sverige för att se hur mycket män och kvinnor får sjunga och tala på scen.

– Resultatet av statistiken presenterar vi på vårt seminarium på Scenkonstbiennalen. Vi har kollat upp uppgifterna för olika kön i musikalerna och kör det mot hur många kvinnor och män det finns inom vår avdelning. Det blir frågestund och öppen diskussion, vi hoppas att någon från Svensk scenkonst finns på plats, säger Frida Modén Treichl.

Normkreativa arbetsgruppen och avdelning 114 för scenografer och kostymdesigners ordnar ett gemensamt samtal om kostymer och stereotyper på scen. Utifrån egna erfarenheter och skisser berättar tre kostymdesigner hur de arbetat med roller där det finns en tydlig och fördomsfull stereotyp. Samtalet rör sig kring både lyckade lösningar och hur det har gått när de trampat snett och hur de ser på sitt ansvar som konstnärer att arbeta normkritiskt.

– Vi vill samla kostymdesigner i skiftande åldrar och kön för att samtala om svårigheter vi kan hamna i. Sätta fokus på de gånger vi varit osäkra, blev det bra eller inte bra? Gjorde jag något nytt, eller fortsatte jag bara i gamla spår, säger Zofi Nilsson, scenograf och kostymdesigner i normkreativa arbetsgruppen.

ÄVEN SVENSKA REGISSÖRSFÖRENINGEN ordnar ett seminarium där kvinnors roll inom operakonsten belyses, om objektifiering och sexuellt våld på scen, hot och patriarkaliska strukturer bakom scen och om vikten att modernisera konstformen och skapa nya kvinnoroller.

MAGDALENA BOMAN

Musikalartistavdelningen arrangerar:

Onsdagen den 24 maj klockan 13.00:

- Separatistiskt rum för icke-män inom scenkonstområdet.

Torsdagen den 25 maj klockan 13.00:

- Seminariet *Våra Historier*.

sparq
FEMINISTISK ARBETSGRUPP
INOM TEATERFÖRBUNDETS
MUSIKALARTISTAVDELNING

Normkreativa gruppen och avdelning 114 arrangerar:

Torsdagen den 25 maj klockan 14.00:

- Hon ska kännas sexig – ett samtal om kostym och stereotyper.

Svenska regissörsföreningen arrangerar:

Torsdagen den 25 maj, klockan 10.00:

- De våldtagna primadonnorna.

Fyra miljoner till scenprojekt

26 fria scenkonstaktörer får dela på fyra miljoner kronor. Det är resultatet av Kulturrådets tredje fördelningstillfälle för 2017. Bland dem som har beviljats högst stöd (300 000 kronor) finns ADAS musikaliska teater för *Kunderna* (arbetsnamn), Arabiska Teatern för *Älskade vän?* (arbets-titel), Cruzeiro Consulting för *Carmen Miranda*, Malmö Dockteater för *Limmerskan* och *The Glue Movement* och STOFF, Stockholm Fringe Festival. Tio av de beviljade projekten inkluderar internationella utbyten med bland annat Australien, Bangladesh, Irak, Kina och Kuba.

Kai Hansen

Mad in Finland.

Startskott för internationell nycirkusfestival i Finspång

Nycirkus Öst heter Region Östergötlands stora satsning som startade för ett knappt år sedan. Samarbetspartners är Östgöta-teatern/Scenkonstbolaget och Finspångs kommun som har fått uppdraget att utveckla det nya navet för nycirkus under en treårsperiod. Målet är att synliggöra den nycirkus som redan görs i länet, men även att blicka utåt. Redan till sommaren smygstartar verksamheten med en internationell nycirkusfestival i Finspång den 23-27 augusti.

På programmet står bland annat det franska kompaniet Galapiat Cirques föreställning *Mad in Finland* med sju kvinnliga cirkusartister från Finland, den spanske världsartisten Alexander Weibel Weibel med föreställningen *Breaking point* och den nya svenska gruppen Kompani Tofs som kommer med *Inte nudda golv*. Många av föreställningarna kommer även att spelas i skolor.

Förtydliganden för nr 2-17

Scen & film vill förtydliga två uppgifter från förra numret. Det är alltså parterna inom exportindustrin som sätter riktmärket för löneökningar inom svensk arbetsmarknad. Teaterförbundets motpart inom film- och tv-området är Medieföretagen.

Per Bolkert

Ur föreställningen *PMSius*.

Fyra kortoperor blev resultat av nytt samarbete

Det nyaste inom svensk operakonst. Det utlovas under vinjetten STHLM New Opera. Ett första smakprov bestående av fyra nyskrivna kortoperor kunde ses på Operahögskolan i april: *PMSius*, *Aquilegia*, *Sen packar jag aldrig mer* och *Dags uppförs*.

STHLM New Opera är ett återkommande samarbete mellan Kungliga Musikhögskolan (KMH) och Stockholms konstnärliga högskola (SKH)/Operahögskolan och Stockholms dramatiska högskola (StDH), ett "vitalt och mycket viktigt tillskott till operautvecklingen", som de själva beskriver projektet.

Biskops Arnö behåller dramautbildningen

Tidigare i vår kom beskedet att dramautbildningen på Biskops Arnö läggs ner av ekonomiska skäl. Efter påtryckningar och protester från bland annat Teaterförbundet backar nu den stiftelseägda folkhögskolans ledning. Den välrenommerade utbildningen blir kvar, men av besparingsskäl kommer den att bedrivas i skolans lokaler i Bålsta istället för som nu, i Stockholm.

– Det är klart att vi har tagit intryck av reaktionerna och det känns bra att vi tittar framåt i frågan, säger skolans rektor Mats Lundborg till P4 Uppland.

Om flytten bort från Stockholms teaterutbud kommer att försämra grundutbildningen är bland annat något som kommer att undersökas det närmaste året.

Nytt stöd till barnfilm

Regeringen har gett Filminstitutet i uppdrag att stödja tillgången till barnfilm på de nationella minoritetsspråken. Prioriterade av dessa är romani chib, samiska och meänkieli. Även finska och jiddisch ska omfattas om medlen räcker.

Högst 850 000 kronor kommer att användas för att språkanpassa filmer för barn, främst genom dubbing. I uppdraget ingår också att verka för en bred spridning och användning av filmerna som språkanpassats.

Teaterfestival i Makedonien söker produktioner

Den internationella teaterfestivalen Skupifestival (ITF) i Makedonien, letar efter produktioner till årets upplaga som äger rum 12 – 18 oktober 2017 i Skopje.

Festivalen är den elfte i ordningen och professionella scenkonstnärer från hela världen inbjuds nu att medverka i en Open Call som äger rum på The Youth Cultural Center. Vad som söks är högkvalitativa, samtida och idérika uppsättningar som använder teatern som plattform för förändring i samhället.

Deadline för ansökningar är den 20 juni. I slutet av september skickas information ut om vilka som har valts. www.skupifestival.org.mk

Mer Mai Zetterling till Filminstitutets samling

En privat donation har berikat Filminstitutets tidigare samling om Mai Zetterling. Denna gång rör det sig om material från hennes tidigare arbetsrum i huset Le Mezel, Frankrike. Här finns bland annat fotografier från filminspelningar, påbörjade manus, korrespondens och dagböcker, men också kopior av hennes filmer. Allt är i intakt skick då det brittiska paret som köpte hennes hus lät det stå orört i 20 år innan den nyblivna änkan nu har valt att skänka bort allt. Filminstitutet förfogar redan tidigare över en stor del av Mai Zetterlings bibliotek och arkiv som donerades efter hennes död, främst av hennes son.

Min Bärda av Niki Lindroth

Två svenska kortfilmer tävlar i Cannes

Kortfilmen *Min bärda* har valts ut att tävla i sektionen Quinzaine des Réalisateurs (Directors' Fortnight) under årets filmfestival i Cannes. Därmed begår Niki Lindroth von Bahr Cannesdebut. Filmen har tidigare i år vunnit kortfilmspriset Startsladden på Göteborgs filmfestival och blev framröstad som publikens val för bästa kortfilm. Niki Lindroth von Bahr har tidigare regisserat Guldbaggenominerade kortfilmen *Tord och Tord* (2010).

Även regissören och manusförfattaren Julia Thelins kortfilm *Push It* tävlar i Cannes, som en av nio utvalda filmer i kategorin Short Film Palm d'Or (kortfilmens Guldpalm). Detta i hård konkurrens med 4 843 insända filmer.

Passaren borgar för säkerhet och kvalitet

Det blir allt vanligare att produktionsbolag ifrågasätter om passare behövs vid en filminspelning. Yrkesrollen reduceras mer och mer, men passarens roll är central. Faktum är att det behövs två personer för att göra passarens jobb.

Scen & film träffar passaren Elias Branner på inspelningen av *Modus*, säsong 2.

Elias Branner

Micke Lundström

DET ÄR DEN NÄST SISTA inspelningsdagen med Lisa Siwe som blockregissör i dramathrillerserien *Modus*. Filmteamet befinner sig i närförorten Midsommarkransen i Stockholm för att spela in en stuntscen. Koordinatören Seth Eriksson är i full färd med att regissera en kvinna som blir påkörd av en bil. Elias Branner står på pass bredvid filmfotografen Ari Willey och tar emot kameran så fort tagningen är slut, därmed kan Ari förbereda nästa bild. Tagningen ska göras med handkamera från bilen.

– Passaren är jätteviktig person för mig. Jag brukar alltid kräva att få en. Finns ingen passare på plats påverkas hela kameragruppern, yrkesrollen skapar stabilitet. Passaren är överallt och ligger ett steg före och förstår vad vi jobbar med. Inte minst så ansvarar de för kamerariggar och säkerhet, säger Ari Walley.

Allt oftare händer det att produktionsbolagen ifrågasätter om en passare verkligen behövs vid inspelningen. Så länge en kameraräls ska läggas, en åkvagn behövs eller om en kamerarigg ska finnas på plats inser produktionsbolagen vikten av en passare.

Men när budgetar och ekonomi ska trimmas väljer en del producenter att tänka bort passaren, de menar att passarens jobb lika väl kan göras av någon annan i teamet, som exempelvis av b-fotot

eller av c-fotot. Detta trots att passaren egentligen har flera funktioner i ett filmteam.

– En person ska plötsligt göra en annan människas jobb, dessutom under tidspress. Det blir faktiskt dubbelt så konstigt, säger Elias efter ett scenbyte och kameran plockats ut ur bilen.

Om budgetalternativet är att stå utan passare, finns det risk för att ansvaret och säkerheten för att kameran inte ska trilla av vid en riggning, faller mellan stolarna, påpekar Ari.

DET FINNS UPPENBARLIGEN en stor okunskap om vad en passare faktiskt gör. Runt kameran är det möjligt att se och höra vad som behöver göras. Passaren är det där extra örat, en extra hand, ett extra allt helt enkelt, påpekar Elias medan han slår sig ner för att äta lunch ihop med B-fotot Sofia Larsson och C-fotot Karin Jacobsson. De är ett väl inarbetat gäng och har jobbat tillsammans i flera år. Det behövs inte ens en blick för att de ska kunna tolka varandra, det räcker med en känsla, så ligger de steget före. Alla tre vet vad som krävs för att maskineriet rulla ska på smidigt.

– Det har hänt att jag fått ta passarfunktionen i min roll som b-foto. Det kan ske vid mindre produktioner och när det är myck-

Fotografen Ari Walley tittar på den senaste tagningen i B-fotografens monitor. Bakom står Elias Branner, skådespelaren Jonas Malmström och C-foto Karin Jacobsson. Sittande är B-foto: Sofia Larsson.

Henrik Norlén i rollen som Ingvar under inspelning av *Modus* säsong 2.

et handkamera. Men det innebär att jag inte får tillräckligt med tid för att göra de mätningar och markeringar som jag ska göra för skärpan eftersom jag ansvarar för kameran mellan tagningarna. Jag blir helt bunden till den och kan inte hämta saker jag behöver, C-fotot i sin tur ska ju markera och ha koll på var skådespelarna står, säger Sofia Larsson.

ATT LÄMNA ÖVER ANSVARET för kameran till någon annan i teamet kan vara kostsamt, påpekar hon. Bara optiken till kameran kan kosta runt 400 000 kronor. Går utrustningen sönder kan det bli långt dyrare än att ha en passare anställd, dessutom hotar inspelningen att stå still om kameran går sönder.

Passarjobbet är dessutom fysiskt tungt. Flera erfarna passare

har slutat jobba just för att de inte pallar att jobba hur länge som helst. Ibland ska du göra göra långa åkningar i en och samma bild, fysiskt kan arbetet liknas med ett gympass för kroppen.

– Jobbet kräver en assistent vid sidan om. Inte bara för att arbetet är tungt, utan för att du många gånger ska vara på två ställen samtidigt. Om jag har en assistent som lägger räls och har radiokontakt med denne kan jag ha koll på vad som händer framför kameran och förutspå vad som händer i nästa tagning. Är jag däremot borta i fyra minuter så har det gått så lång tid att man kanske inte tycker det är värt att lägga den där extra tiden på en tagning. Det kan leda till kvalitetsförsämringar, säger Elias.

Det händer att producenter tar in oerfarna passare, och att det valet gör att de föredrar att inte ta in en passare igen. Att i ett så-

Micke Lundström

Micke Lundström

Jonas Malmström samtalar med Lisa Siwe inför en tagning.

Johan Paulin

Esmeralda Struwe i *Modus* säsong 1.

dant läge dessutom kräva att få en passarasistent vid sin sida tycks i det närmaste vara otänkbart för många produktionsbolag. Ett krav på en assistent ifrågasätts i stort sett alltid.

– Det är nästan som att de anser att det är av lathet som jag vill ha en assistent. Men åkningar är inte tunga om vi är fler. Det är dessutom tidsbesparande att ha en som bygger räls, samtidigt som jag i närheten av kameran kan snappa upp sådant som måste göras inför kommande tagningar, säger Elias.

ELIAS SAKNAR ETT SLAGS konsekvenstänkande hos produktionsbolagen när de ifrågasätter att passaren ska ha en assistent. Om en och samma person ska bygga räls och samtidigt stå som pass vid kameran tappar inspelningen i effektivitet.

– Det här kan mycket väl vara ett skäl till övertid, om teamet inte kan synka tillräckligt snabbt, så måste bilder strykas och scener tas om en annan gång bara för att teamet är en man kort. Det kostar mer i längden, säger Elias.

Passaren jobbar nära attributören, som också ofta arbetar ensam. I det tysta hjälper de varandra och kan få rycka in även när scenografiavdelningen inte är på plats för att exempelvis flytta möbler.

– Det tar energi om saker och ting inte synkar och det känns som om jobbet faller i kvalitet, säger Elias som gör sig redo att gå ut igen. Han tar på sig sin svarta hoddie med texten "The square" på.

Sofia och Karin har samma tröja. De var alla med under inspel-

Micke Lundström

Johan Paulin

Melinda Kinnaman i rollen som Inger Johanne.

ningen av Ruben Östlunds senaste film *The square* i somras. Det var ett av de roligaste jobben som Elias har gjort under senare tid.

– Ruben är unik i sitt slag och koncentrerar sig till 100 procent på varje bild han tar. Teammedarbetarna får göra sitt jobb ut i fingerspetsarna, det är en sådan glädje. Alla är bekväma med att det är samma film man gör. Ruben ger sig tillåtelsen att repetera kanske 30 gånger på en dag, bara för att få till den där skarpa tagningen. Vi åkte även till Berlin med stora delar av det tekniska teamet, för honom handlar det om effektivitet och för att få så lite störningsmoment som möjligt. Det syns och märks, säger Elias.

Lunchen är slut och inspelningen tar vid. Det är bråttom med tagningarna under dagen. Bara en dag återstår av första blocket

sedan splittras teamet. Block två har ny regissör och ny fotograf. Huvudrollsinnehavaren Melina Kinnaman ska föda barn och en månads uppehåll är inplanerat. På dagsschemat står en scen när den påkörda kvinnan ska lyftas in i ambulans, tagningen är tänkt att ske med hjälp av en planerad åkning av kameran.

FILMTEAMET HAR HAFT en praktikant som passerassistent under detta block, men nu är Elias ensam passare på plats, praktikanten har återvänt till skolan. Rålsen är tänkt att läggas i parken invid vägen, men det hårda världsluset kräver några extra tagningar.

– Rent stilmässigt kan det bli snyggare om vi gör åkningar. Alla jobbar vi för att bilden ska bli så bra som möjligt, säger Elias.

Micke Lundström

Maskören Mimmi Harms sminkar upp såren inför att ambulansscenen ska fotograferas.

Det blir flera ändringar denna dag, tiden rinner iväg och teatret varslas om två timmars övertid. Plötsligt är det bara 20 minuter kvar av dagen och rälsläggningen stryks på grund av tidsbrist. Några dagar senare talar Scen & film med fotografen Ari Walley igen.

Vad riskerar du att missa om passarfunktionen blir eftersatt?

– Det konkreta är att man förenklar bildspråket på grund av bristande ansvar och kunskap. Näst sista inspelningsdagen var ett solklart exempel på hur det kan bli då vi strök rälstagningen för att tiden drog iväg. Det var ett val vi tvingades göra, men ändå något annat än vad vi hade tänkt oss. Alla går in med höga ambitioner och foto och regi ska pusha ambitionerna. Men det pågår

alltid en viss jakt för att det ska bli bra. Ibland känns det som om det bara skulle behövas så lite extra för att det ska flyta på bättre. I det här läget hade det varit bra om passaren hade en assistent vid sin sida.

Märkte du av att det var en praktikant som var assistent under inspelningen?

– Ja, absolut, det blev påtagligt. Man kan ju inte lämna över ansvaret till någon som inte har kompetens nog. Elias vet ju vad jag vill göra, men finns det inte tillräckligt med folk på plats så måste jag fatta beslut och förändra tagningar.

MAGDALENA BOMAN

Fokus på konstnärers arbetsmiljö i ny rapport

Ensamarbete, höga krav och ekonomisk stress. Så ser vardagen ut för många konstnärer, enligt en ny rapport.

I samband med en konstnärspolitisk debatt på Kulturhuset i Stockholm presenterades en efterlängtat rapport om konstnärers arbetsmiljö.

KONSTNÄRERNAS SITUATION och förutsättningar diskuterades under en eftermiddag i mars på Kulturhuset.

Till underlag för diskussionen låg två rapporter gjorda av Konstnärsnämnden som synat konstnärers demografi, inkomster och sociala villkor. Under dagen presenterades den nya rapporten om konstnärers arbetsmiljö. Den konstaterar att många scen- och filmkonstnärer arbetar under hög press.

Närmare hälften av konstnärerna inom film och dans tycker att deras arbetsbelastning sällan eller aldrig är rimlig och de upplever stor ofrivillig ensamhet i arbetet.

Stress visar sig vara mer omfattande hos kvinnor, män uppger att de i större utsträckning kan påverka sin arbetstakt. Även diskriminering ligger på höga nivåer.

– 25 procent av de tillfrågade konstnärerna anser sig ha blivit diskriminerade. Hela 37 procent av dessa har avstått från konstnärlig verksamhet på grund av detta, berättade Konstnärsnämndens direktör Ann Larsson.

Konstnärer inom film, teater och dans utsätts för diskriminering i större utsträckning än andra konstnärsgrepp, vanligen orsakad på grund av kön, ålder eller etnisk tillhörighet.

Hela 40 procent av de tillfrågade konstnärerna svarar att de sällan eller aldrig kan få stöd eller hjälp när arbetet känns svårt. Denna siffra kan jämföras med befolkningen i övrigt där endast 15 procent upplever samma sak. Visserligen känner konstnärer större lust till arbetet jämfört med befolkningen i övrigt, men en av de viktigaste arbetsmiljöfrågorna, enligt de tillfrågade konstnärerna, rör den ekonomiska otryggheten.

Varför ser det då ut som det gör, undrade moderatören Gunilla Kindstrand, ordförande i Konstnärsnämndens styrelse. Svar fick hon från Mats Essemyr, arbetsmarknadspolitisk utredare på TCO, som påpekade att reglerna inte följt med utvecklingen av näringsverksamheten i landet, och utvecklingen av de kreativa och kulturella näringarna.

– Politikerna har inte varit förmögna att skapa ett trygghetssystem som är övergripande och kan stötta de kulturella och kreativa näringarna. Hur kan man tro att de ska kunna bidra till utveckling om det inte finns tillstymmelse till trygghet för dem som verkar inom dessa näringar? frågade Mats Essemyr.

Trots alla svårigheter händer det positiva saker inom konst-

närsområdet, påpekade Ulrika Källén, verksamhetsledare på Klys, Konstnärliga och litterära yrkesutövers samarbetsnämnd.

– Både på EU-nivå och inom ramen för socialförsäkringsystemet som lämnades häromåret, händer det saker nu. Bland annat finns det förslag om att det ska bli lättare att räkna ut och fastställa den sjukpenninggrundande inkomsten för de så kallade kombi-natörerna. Dessutom har en konstnärspolitisk utredning tillsatts, något vi lobbat länge för, säger Ulrika Källén.

KULTURMINISTER ALICE BAH KUHNKE var på plats och påpekade att rapporterna är ett viktigt underlag för den konstnärspolitiska utredningen. Både Klys och TCO har lämnat in ett antal konkreta förslag till förändringar för att underlätta villkoren för konstnärer. Det gäller bland annat ändrade regler för a-kassa, socialförsäkringssystem och skattefrågor, samt andra konstnärspolitiska åtgärder som att satsa på centrumbildningar och fler typer av alliansmodeller.

MAGDALENA BOMAN

Fakta ur undersökningen:

- ✓ 84 procent av konstnärerna upplever brister i den fysiska arbetsmiljön.
- ✓ Sjuknärvaron, alltså jobb trots sjukdom, har ökat med nio procentenheter mellan 2008 och 2016. Konstnärer på teater- och dansområdet hade hög sjuknärvaro, hela 62 respektive 61 procent.
- ✓ De arbetsrelaterade skadorna har ökat under samma tid från 11 till 30 procent, vanligast är de inom dansområdet.
- ✓ Rapporten bygger på enkätsvar från 1 859 konstnärer och kan laddas ned från Konstnärsnämndens hemsida.

- Konstnärsnämnden har begärt 200 000 kronor årligen under tre år för att stärka och främja konstnärers arbetsmiljö i sitt budgetunderlag till regeringen.
- Regeringens konstnärspolitiska utredning ska vara klar i februari 2018.

Yrkesintroduktion får 3,5 miljoner

Svensk scenkonst och Teaterförbundet för scen och film har ingått ett kollektivavtal för yrkesintroduktion 2014. Parterna fick tidigare främjandebidrag för projektet som ska underlätta för ungdomar att komma in i scenkonstbranschens tekniska och administrativa yrken. I slutet av mars meddelade Skolverket att det bidrar med 3,5 miljoner kronor till projektet.

– Det är förstås fantastiskt och innebär att vi kan jobba mer nationellt och utbilda handledare på scenkonstinstitutioner i alla regioner, så att teatrar kan lägga upp en plan för att ta emot ungdomarna. Vi kommer att jobba mycket med kompetensöverföring på plats samt nätverkande. En annan viktig aspekt är förstås att förankra projektet in i framtiden, kommenterar Anna Kleis, ansvarig hos Svensk scenkonst.

Målet är att förverkliga handledarutbildningen under 2017. Förra året ordnades en arbetsmarknadsdag för scenkonstbranschen där närmare 400 gymnasieungdomar deltog.

Filminstitutet summerar förra årets framgångar

Exakt 247 filmer ur det svenska filmarvet digitaliserades förra året. Det framgår av Filminstitutets resultatredovisning för 2016 som skickades till kulturdepartementet i mars. Där summeras också filmavtalets sista avtalsperiod (2013–2016) och vad det innebär administrativt för Filminstitutet att övergå till det helstatliga filmavtalet från januari 2017. Vi får också veta att Filminstitutet bidrog till att svensk film visades vid nära 450 internationella festivaler och att svensk film nådde stora framgångar på internationella filmfestivaler (med *Sameblod*, *Jätten*, dokumentären *Kiki* samt flera andra filmer), liksom att 17,8 miljoner biobesök gjordes.

**Bli en del av
#TeamUmeåkommun**

Programchef

Kultur, Umeå kommun

**UMEÅ
KOMMUN**

Mer om den här och andra
tjänster hittar du på:
umea.se/ledigajobb

VÄSTANÅ TEATER BERÄTTAR

CHARLOTTE LÖWENSKÖLD

EFTER SELMA LAGERLÖF REGI: LEIF STINNERBOM

I Charlotte Löwensköld möter vi Selma Lagerlöf på bästa berättarhumör. Vi dras in i ett triangelndrama där den unge prästen Karl-Artur Ekenstedt och hans unga fästmö Charlotte Löwensköld möter ormen i paradiset i form av organisthustrun Thea Sundler. Det är ett drama som rör sig i ett relationslandskap av Ibsenkaraktär, med tvära kast på hög känslomässig nivå, där huvudkaraktärerna ofta drar förhastade slutsatser i de mest överhettade situationer.

Med stor människoinsikt, empati och tragikomisk krydda låter Selma Lagerlöf oss "sena tiders barn" få ta del av de svårigheter som ungdomlig idealism, altruistisk kärlek och religiösa grubblerier kan medföra för ett kärlekspar som tycks som gjorda för varandra. Men hur ska mannen och kvinnan kunna få sin kärlek att fungera i ett patriarkaliskt samhälle, som inte på något sätt är jämlikt mellan könen?

I Charlotte Löwensköld tycks Selma på allvar ha tröttnat på sina tidigare romanhjältinnor, som offrat sig för mannen och väntat på honom med ett i det närmaste oändligt tålamod. Vi får vara med om en uppgörelse mellan könen, där det löjeväckande manliga herraväldet detroniseras på ett härligt humoristiskt sätt.

Föreställningen har premiär
i Berättarladan på midsommardagen
och spelas hela sommaren.

VARMT VÄLKOMNA!

BERÄTTARLADAN SUNNE 2017
www.ticketmaster.se · Scala 054-190080

Musikalliansen ger andrum och arbetsro

Musikalartisten James Lund och operasångaren Kerstin Avemo är framgångsrika inom sina respektive yrken. Men frilanstillvaron är ändå alltid osäker. Att ha blivit anställda av Musikalliansen upplever de båda som en stor lättnad, ekonomiskt och konstnärligt.

MUSIKALLIANSEN ÄR DEN YNGSTA av de tre allianserna inom konstområdena musik, teater och dans. Här kan yrkesverksamma frilansare inom musikområdet söka anställning, en trygghetsåtgärd mellan uppdragen. Förutsättningen är att du har varit aktivt verksam de tre senaste åren och då med offentligt stödda verksamheter som uppdragsgivare.

Den första april anställdes 16 nya personer av totalt 473 sökande. James Lund är en av dem som i hård konkurrens erbjöds en tjänst. Han har jobbat som musikalartist i drygt tolv år. De senaste åren med kontinuerliga långtidskontrakt på Kulturhuset Stadsteatern. Dessförinnan bland annat på Wernland Opera och Malmö Opera. Vid sidan av försöker han hinna med att också vara ordförande i Teaterförbundets Musikalartistavdelning.

Just nu är han aktuell i *Book of Mormon* på Chinateatern som är planerad att spelas året ut, men efter det har han ingenting nytt inbokat.

– Det är en tuff bransch. Man vet aldrig vad som säljer i förväg, konstaterar han sakligt när vi ses på ett café några timmar innan kvällens föreställning.

Egentligen har han aldrig haft några större luckor i schemat, men att nu ha blivit anställd av Musikalliansen beskriver han som en stor lättnad.

– Jag blev jätteglad. Det känns fantastiskt. Och lite nervöst. Nu måste jag verkligen bevisa att jag har jobbat oerhört mycket i tolv år.

Erbjudandet kunde inte kommit mer lägligt. När Kulturhuset Stadsteatern beslutade sig för att satsa mindre på musikal fick han söka nya jobb. För James Lunds del blev det istället privatteatrarna igen. Först *Sällskapsresan* och nu alltså *Book of Mormon* som visserligen går för fulla hus, men har ett sommaruppehåll till september. Under denna period tar Musikalliansen vid och kompenserar inkomstbortfallet.

– Det är första gången på sju år som jag inte behöver täcka en längre period mellan kontrakt. Bara en sådan sak är ju magisk. Dessutom kan jag hinna träna och sjunga innan nästa spelperiod, få ett andrum, förklarar han synbarligen lättad.

En förhoppning är också att mer aktivt kunna välja vilka jobb han vill satsa på i framtiden. Sovra bort de dåligt betalda som inte utvecklar honom eller ligger för långt bort från familjen för att istället välja dem som utmanar honom konstnärligt.

– Som frilansare vågar man inte det, utan man måste söka allt – och tacka ja om man får det.

Kerstin Avemo debuterade som Amor i *Orfeus och Eurydike* på Drottningholmsoperan 1998. Idag är hon en av våra mest framgångsrika operasopraner, med en internationell karriär som innefattar de flesta stora operahusen i Europa.

Även hon har hittills haft få luckor i schemat. Men, som hon säger när jag når henne per telefon, mitt i repetitionerna av nypremiären av *La Traviata* på Göteborgsoperan:

– Till frilansares tillvaro hör att inte veta vad som händer imorgon.

En anställning hos Musikalliansen upplever hon som en social säkerhet. Den gör att hon äntligen kan slippa känna en ständig oro för morgondagen. Hon nämner en kollega som när han anställdes kände att axlarna åkte ner en decimeter.

– Det är mycket talande. Plötsligt läggs en produktion ner för att istället ersättas med en annan och det förväntas alltid att du ska tacka ja till allt. Den delen av yrket känns otroligt otrygg. Nu kanske jag kan jobba mer på lust än panik.

I LIKHET MED JAMES LUND hoppas hon även att anställningen gör att hon kan sova mer bland uppdragen.

– Jag hoppas kunna medverka mer i experimentella och små sammanhang och inte bara stå på en stor scen med full orkester och vråla allt vad jag kan.

Hon ser också fram emot att i större utsträckning kunna räkna in även förberedelser som repetitioner och egen instudering i arbetstiden. Hon exemplifierar med ett kommande jobb i Paris, ett nyskrivet stycke på fyrtio minuter.

– Jag kommer dit och repar fyra dagar innan, men i själva verket tar det många månaders jobb att lära sig detta.

YLVA LAGERCRANTZ SPINDLER

Magdalena Boman

Kerstin Avemo

Kerstin Avemo (sopran) är utbildad vid Operahögskolan i Stockholm och har idag världen som arbetsfält. På senare år har hon exempelvis spelat Gilda i *Rigoletto* på Staatstheater Darmstadt och Atalanta i *Xerxes* på Opéra Royal de Versailles. I filmen *The Giacomo Variations* (2014) spelade hon mot John Malkovich. Några priser är Svenska Dagbladets operapris och Tidskriften Operas pris. Hösten 2017 spelar hon Nattens drottning i *Trollflöjten* på Kungliga operan. I vår är hon aktuell som Violetta i *La Traviata* på Göteborgsoperan.

James Lund

James Lund är utbildad vid Balettakademiens musikalartistutbildning i Göteborg. Han har medverkat i en rad musikaler, däribland *Rent* på Göta Lejon, *Spring Awakening* vid Malmö Opera, *West Side Story* på Norrlandsoperan och *Sunset Boulevard* samt *Parade* på Wermland Opera. På Kulturhuset Stadsteatern har han exempelvis medverkat i *De tre musketörerna*, *Sweeney Todd*, *Hair*, *Djungeboken* och *Chicago*. Under 2017 ses han i *Book of Mormon* på Chinateatern i Stockholm.

Musikalliansen anställer musiker, sångare och musikalartister

- Musikalliansen är en statligt finansierad verksamhet som bildades 2008. Uppdraget är att erbjuda yrkesverksamma frilansare inom musikområdet en anställningsform som minskar skillnaderna mellan tillsvidareanställning och frilansverksamhet.
 - I praktiken innebär det att frilansarna tar tjänstledigt när de åtar sig uppdrag, för att mellan jobben vara anställd av alliansen.
 - För närvarande är 158 frilansare anställda. Förra året ansökte 473 om anställning. Av dessa erbjöds 16 en tjänst.
 - För att kunna söka måste du vara folkbokförd i Sverige och i hudsak ha varit aktivt verksam som frilans de tre senaste åren. Om du har en tillsvidareanställning på heltid kan du ingå i Musikalliansen.
 - Musikalliansen arbetar med kompetensutveckling, seminarier, dessa är till viss del öppna även för personer som inte är anställda på alliansen.
 - Musikalliansen ägs av Svensk Scenkonst, Svenska Musikerförbundet, Symf, Teaterförbundet och Trygghetsrådet TRS.
 - Nästa ansökningsomgång planeras till 2018-2019.
- (källa: Musikalliansen)

Bok om Zarah Leander

Divan, nazisten och överlevaren Zarah

DET ÄR EN ASKUNGESAGA. Med förhinder. Beata Arnborg tecknar den tydligt i *Se på mig! En biografi över Zarah Leander*. Den första svenska biografien över artisten, divan, överlöparen, nazisten, överlevaren ...

Sara Hedberg hette hon egentligen och kom från Karlstad, barn till en köpman och kallskänka. Som många längtade hon bort till ett annat liv.

Kanske var Knut Lindroths teatersällskap avgörande för hennes längtan och val av yrkesbana när hon som tioåring såg deras turnéföreställning *Peer Gynt*?

"Jag dansade och tumlade och vacklade. Jag var berusad av den nya värld jag nyss hade upplevat", minns hon i sina memoarer från 1972.

Men väl i Stockholm vill det sig inte till en början. Först när hon söker upp Ernst Rolf i Norrköping och provsjunger *Vill ni se en stjärna?* får hon en roll i hans revy. Resten är historia.

Beata Arnborg går metodiskt och tidskronologiskt tillväga. Källförteckning, litteraturlista och noter förefaller inte lämna något åt slumpen. Tillsammans med Zarah i strålkastarljuset, applådaskorna och världsturnéerna finns de mörka åren som uppburen filmskådespelare och grammofoonartist i Tyskland under nazismen.

Hon tjänar miljoner, minglar med makten, hyllas och lanserar sina Goebbelsförpackade filmer i Paris under brinnande ockupation. De åren kommer man inte runt. Lika lite som biografien kommer fram till ett slutgiltigt svar om Zarah verkligen var nazist. Tecken för det finns det gott om i biografien, men inga bevis.

DÄREMOT ÄR BILDEN av Zarah Leander som överlöpares otvetydig. Hon må ha varit ung och dum men framstår aldrig som bimbo eller blåst. Tvärtom. Däremot är hon ointresserad av politik, och mest in-

tresserad av sig själv och sin karriär, vilket fångats i biografins titel: *Se på mig!*

Uppgång blir så fall och yrkesmässig ökenvandring. Men ingen längre sådan. Snart är hon på banan igen.

Bilden av fightern som reser sig är stark, liksom beskrivningen av talangen som livet igenom tvingas sjunga sina tyska slagdängor från de fläckande åren för att "folk vill inte höra annat av mig". Själv drömmer hon om nya sånger och rytmer på repertoaren, om sydamerikansk musik ...

BEATA ARNBORG VRIDER och vänder på Zarah Leander och har en på samma gång förstående och problematiserande hållning. Vilket sammanfattar och understryker Zarahs livsroll som både hatad och älskad stjärna.

GERT LUNDSTEDT

Ny bok om att agera på scen

Scenkonst. En handbok i musik och teater. Gunilla Gärdfeldt – professor emerita i scenisk/musikalisk kommunikation – ger handfasta tips och råd till sångare, musiker och skådespelare.

E

Bo Ejeby Förlag 031-20 61 45 bo@ejeby.se www.ejeby.se

Örebro länsteater söker

LJUDTEKNIKER/ LJUDESIGNER

Skicka ansökan senast 17 maj 2017!

Läs mer: orebrolansteater.se/om-lansteatern/jobb/

ÖREBRO LÄNSTEATER

GöteborgsOperan AB söker

Maskör och perukmakare, två tjänster

Sök tjänsten på www.opera.se/jobb

GÖTEBORGS
OPERAN

På turné utan tekniker?

Hej kollegor. Jag har tillverkat clickers för trådlös styrning av ljud, ljus och bild via Qlab. Det är små dosor som ryms i handen, fickan eller dolt i scenografin. Varje dosa har en tydlig knapp, lätt att känna för tryck i blindo. Ett tryck (oavsett från vilken dosa) motsvarar GO i Qlab. Dvs ett tryck kan ge en direkt eller tidsinställd serie av moment med ljud, ljus och bild.

Systemet använder radiosignal. Inget nätverk krävs.

7800 för systemet inkl. 3 knappar.

Ny på Qlab? I mån av tid ger jag grundkurs (pris enl. ök.).

/Conny Petersén,

conny@teatertropos.se 070-5210716

Teatertropos

Vi finlandsvenskar är inte utdöda

JAG KAN INTE LÅTA BLI att idka lite folkupplysning och berätta om en minoritet som är förvånansvärt okänd i Sverige: finlandsvenskarna eller de svenskspråkiga finländarna som jag hellre brukar säga. Jag hör själv till denna grupp.

Kära svenska kolleger, ni är på många sätt mycket bättre än vi i Finland att aktivt jobba för olika sorters minoriteter. Ni är måna om dem och har en beundransvärd vilja att försöka uppnå ett fungerande mångkulturellt samhälle.

Er kännedom om minoriteter upplever jag, generellt sett, är betydligt bättre och djupare än vad vi i Finland kan uppvisa. Men det finns en minoritet som väldigt få av er känner till.

Det finns ett land förutom Sverige, där svenska språket är ett officiellt språk. I det landet finns en möjlighet att leva på svenska, studera på svenska och även arbeta på svenska. Det landet heter Finland. Jag har själv gått i dagis, grundskola och gymnasium på svenska. Jag studerade på den svenskspråkiga institutionen vid Teaterhögskolan i Helsingfors. Under mitt snart 30-åriga yrkesverksamma liv som skådespelare i Finland har jag arbetat till största delen på svenska. Min mor var svenskspråkig, min far är det, ja hela min släkt är det, i Finland. Jag är inte svensk utan finländsk med svenska som modersmål. Att vi existerar här i Finland är mycket okänt Sverige. Varför är det så?

Man skulle kunna tro att det är intressant för en relativt liten språkgrupp som svenskarna globalt utgör att känna till att det finns en livskraftig svenskspråkig minoritet i ett annat land, på mycket nära håll dessutom.

Ibland blir jag lite förbluffad och ledsen över de reaktioner jag får. Många gånger har jag i Sverige fått beröm för min goda svenska och då jag berättar att det är mitt modersmål blir personen i fråga mycket förvånad och frågar när mina föräldrar flyttade till Finland. Då sätter jag igång med en ofta alltför lång historielektion om hur Sverige och Finland var samma land i över 600 år och hur den svenskspråkiga minoriteten utvecklats till att skapa en egen kultur i "de tusen sjöarnas land".

De som trots allt känner till oss tror att vi är utdöende. Vi är inte många, knappt 300 000, men vi är aktiva. Framförallt inom kulturen, som är en grundpelare för en minoritets överlevnad. Med sex institutionsteatrar och en mängd fria grupper som jobbar på svenska i Finland är man knappast utdöd.

Det finns radio och tv på svenska i Finland och en hel uppsjö av dagstidningar och tidskrifter. Som många av er säkert känner till firar det självständiga Finland i år 100 år.

Elva dagar efter att Finland utropat sig självständigt den 6 december 1917 grundades Finlands svenska skådespelarförbund. FSS är en intresseorganisation för de ungefär 250 svenskspråkiga skådespelarna i Finland. Vi vill, kära kolleger i Sverige, att ni vet att vi finns.

RIKO EKLUNDH

Skådespelare, ordförande för Finlands svenska skådespelarförbund r.f. Vill du veta mer om svenskspråkig teater i Finland kan du kolla in webbplatsen cefisto.fi. Mer om all teater i Finland på sajten tinfo.fi

Har du fått sommarjobb?

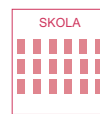
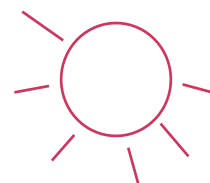
Grattis! Kom ihåg att gå med i a-kassan också.

Medlemskapet i facket är viktigt när du arbetar. Medlemskap i a-kassan är viktigt om du hamnar mellan jobb.

För att få ersättning som baseras på din lön måste du ha varit medlem i minst 12 månader. Därför är det en bra idé att gå med så fort du börjar jobba.

För 112 kronor per månad försäkrar du din inkomst hos oss. Och det är enkelt att gå med!

Gå in på www.unionensakassa.se för att bli medlem idag.

SOMMARJOBB

unionen
A-KASSAN

Du hittar mer information om a-kassa och kulturarbete på vår hemsida www.unionensakassa.se/kulturarbete.
Telefon 0770-77 77 88 (knappval 5). Du kan skicka meddelande på Mina Sidor eller mejla till kultursektionen@unionen.se

Elever på särskola skapar skakande dans

Tove Sahlin har jobbat med skakande dans i fem år i föreställningen *My own bodies*. Nyligen gjorde elever på särskolan Kung Saga gymnasium en egen tolkning av hennes verk – *Mina egna kroppar*.

– Skakandet är minsta gemensamma nämnare för sjuk som frisk, gammal som ung, säger koreografen Tove Sahlin.

DET ÄR PREMIÄR FÖR föreställningen *Mina egna kroppar* med elever från särskolan Kung Saga gymnasium i Stockholm. Julia Hedenström klädd i röd glittrig paljettjacka gör entré. Hon dansar ner från rullstolen, tar plats på den lilla plattformen mitt på scenen, slappnar av mot golvet och levererar ett starkt och högkoncentrerat solo.

I lokalen finns koreografen Tove Sahlin, i svarta, löst sittande kläder och en fläta som dansar på ryggen. Det hon tycker mest om med sitt jobb är mötet med eleverna, när de hittar något de gillar ”och vi tillsammans går igenom arbetet, det är att kompro-

missa, välja, sätta ihop, testa något nytt”. För just den här uppsättningen är det premiär, men hon har arbetat med *My own bodies* sedan 2013 och verket har varit på turné i flera länder.

– Jag gör ett solo som jag ger bort. En föreställning är som en present till publiken och i det här fallet också till dem som ska ”ta över föreställningen”, de konstnärliga medarbetarna.

Tanken är att samarbeta med institutioner och organisationer som vill kontakta nya publikgrupper, eller ännu hellre strävar efter att vara en teater för hela sin stad. Projektet är ett sätt att bjuda in såväl nya utövare som åskådare. I uppsättningen på Örebro

Ulf Hedenström

Julia Hedenström i föreställningen *Mina egna kroppar*.

länsteater deltog tio hörselnedsatta, de fick arbetet som sin praktik. Två veckor senare stod de på scenen och Örebro Länsteater fylldes av en helt ny publik.

TOVE HAR BYGGT FÖRESTÄLLNINGEN med Kung Saga på liknande sätt. Eleverna såg solot i september 2015, på festivalen Kroppsfunktion och Tove anlätades av den koreografiska föreningen c.off som driver projektet *Kroppsfunktion*. De hade redan ett samarbete med skolans elever som skriver musik och var med i Funkismellon 2016. I arbetet anställdes även Camilla Lien som

arbetade som pedagog på Kung Saga gymnasium, en liten skola med estetisk inriktning.

– Vi jobbade oss sakta fram, en dag i veckan under förra året, för att nu 2017, sätta ihop en föreställning med de tolv gymnasieeleverna, konstnärliga medarbetare som alla har sin unika sammansättning av förmågor och möjligheter, berättar Tove Sahlin.

I det här fallet fick föreställningen den svenska titeln *Mina egna kroppar*. Elementen från solot är kvar. Glitter och pastell, pulserande ljus av Josefin Hinders, klubbig musik komponerad av Rebecca Neumann. Rebecca och Josefin ingick i det team med fyra konst-

"Den intersektionella analysen finns som en bas i mitt arbete. Vi måste undersöka hur makt fördelas och hur förtryck gestaltar sig, framför allt i hur det konstnärliga arbetet är organiserat, vem får dansa och hur arbetar vi. I Kroppsfunktionsprojekten är det väldigt praktiskt. Jag behöver tänka mer på mina metoder och mitt språk. De olika medkonstnärerna, eleverna från Kung Saga, har olika behov, möjligheter och hinder."

(TOVE SAHLIN)

Ulf Hedenström

– Julia Hedenström hade en stark drivkraft till de rörelser hon upptäckte. Hon arbetade med kroppens spiraler och releaseteknik, slappnade av mot golvet. Hon hittade det själv och det gav henne så mycket energi, säger Tove Sahlén.

närliga medarbetare som jobbade fram originalföreställningen *My Own Bodies* 2013, så att ljus, ljud, rum och kropp skulle skaka. Josefin Larson Olin var Toves co-dansare och dramaturg.

Tove har jobbat med "skakandet" i ungefär fem år. Hon beskriver det som en minsta gemensamma nämnare för alla kroppar – sjuk som frisk, gammal som nyfödd. Vi skakas om av dramatiska händelser, starka emotioner och i sexuell njutning. Skakdanser finns i många folklöretraditioner.

– Det behöver finnas en danslust i grund och botten, en del har det, hos andra kan den väckas. Hos några av eleverna, och i synnerhet Julia Hedenström som dansade ner från rullstolen, fanns en stark drivkraft till de rörelser hon upptäckte. För hennes del var det att få arbeta med kroppens spiraler och releaseteknik, slappna av mot golvet. Hon hittade det själv och det gav henne så mycket energi! Det blev ett fantastiskt solo på golvet. När vi arbetade fram föreställningen stannade hon varje rast och jobbade. Fokuserat, koncentrerat.

Shake it Collaborations/Tove ska arbeta vidare inom projektet

Kroppsfunktion, med elever på Lindeparkens gymnasiesärskola i Skärholmen. Tillsammans med konstnären och pedagogen Zafire Vrba skapas en koreografisk verktyglåda.

– Vi vet ännu inte vad det ska bli, och det är själva poängen. Vi ska ta fram det tillsammans med Lindeparkens elever. I det här fallet handlar det främst om att försöka förstå hur man kan medverka till större kroppskännedom, att skapa en läkande och lekande mötesplats.

TOVE HAR LÄNGE ARBETAT med queerfeministisk scenkonst och beskriver det som att hon är lite mjukare – ödmjukare i kroppen när hon kommer från ett arbetspass.

– De jag jobbar med säger ifrån om det blir för mycket, om de inte orkar mer. Vi normalfunkisar gör inte det så tydligt. Vi kör oss själva i botten, vi bränner ut oss, vi lyssnar inte på signalerna som säger att vi borde bryta och vila.

Projektet med Kung Saga är i sitt slutskede, och nu är det viktigt för Tove att institutioner tar över kampen för funktionsva-

Ulf Hedenström

På bilden: Kristin, Masheed, Julia, Donna och Linn.

rierade. Eller allra helst, ur hennes synvinkel, några av just de här konstnärliga medarbetarna. Hon är tydlig med att det i projektet, som är ifrågasättande i sin grund och organisation, på intet vis behövde handla om funktionsvariationer och hur det är att leva med det. Problemet kan annars bli, att kritik mot normer och gängse maktstrukturer gör att de medverkande måste bära och berätta enbart om detta, i stället för att skapa bra konst.

– Det är viktigt att inte bli för enkel i sin analys och göra det här till en representationsfråga. De medverkande ska vara med för att de har just det specifika som krävs för att göra föreställningen. Här skapade vi danser som helt passade dessa medkonstnärers kroppar och energier. Sedan fick publiken förhålla sig till sin egen blick. Det är för mig mycket mer intressant. Därför är det viktigt att institutionerna plockar upp det stora arbetet vi i frigrupperna – i det här fallet c.off och Shake it Collaborations – har gjort.

KAJSA OLSSON

KROPPSFUNKTION

✓ Kroppsfunktion är ett konst- och forskningsprojekt som undersöker och utmanar normativa föreställningar om kroppar, förmågor, rörelser och språk.

✓ Kroppsfunktions grundläggande idé är att betrakta så kallade intellektuella, kommunikativa och kognitiva "funktionsnedsättningar" som funktionsmöjligheter – som en specifik kroppsligt erfaren kunskap och expertis som hittills förblivit oformulerad och ouppmärksam. Därför använder Kroppsfunktion en så kallad cripteori som ramverk för koreografiska, pedagogiska och teoretiska processer, inom vilka normer om (o)förmågor utmanas och förflyttas.

✓ Kroppsfunktion stöds av Allmänna arvsfonden. Shake it Collaborations har stöd från Stockholms stad och Kulturrådet.

Konstnärer skräms till tystnad

Sverige kommer att stå inför stora kulturpolitiska förändringar vid nästa val, befärrar regissören och dramatikern Nasim Aghili:

– Teaterförbundet får då en viktig kulturpolitisk roll. Vi måste med största allvar värna konsten och yttrandefriheten, säger hon.

Namn: Nasim Aghili.

Yrke: Regissör och dramatiker.

Utbildning: Bachelor of Arts i teatervetenskap.

Föreställningar i urval: *Europa Europa*, *Vahák*, *Marken Brinner*.

Gör just nu: En offentlig utsmyckning för Vällingby Hässelby, på uppdrag av Statens konstråd. Förbereder en ny föreställning, *Shores/The Ground is On Fire*, en uppföljning på *Marken Brinner*, som ska spelas i Stockholm, Paris, London och Los Angeles. En pjäs om civil olydnad, med inspiration av historisk kamp för demokrati, som exempelvis suffragetterna i England och Anti-apartheid i Sydafrika.

NASIM AGHILI KÖR GENOM vackra jordbrukslandskap på väg till den kulturförening där hon numera har sin ateljé. För tre år sedan flyttade hon med sambo och två barn till ett torp på landet – mitt emellan Hölö och antroposofernas Järna i Södertälje kommun.

– Det är fantastiskt att bo här och få dela lokal med aktiva konstnärer verksamma på landsbygden, säger hon och kliver in i den före detta skolsalen där delar av scenografin från hennes föreställning *Marken Brinner* finns.

Nyligen blev Nasim invald i Svenska regissörsföreningen. Hon beslutade sig för att bli aktiv i facket efter att ha funderat ett tag.

– Jag har haft svårt att förstå vad för slags fack Teaterförbundet är, och faktiskt varit nära att gå ur. Men nu nalkas ett nytt val och jag tror inte riktigt vi kan föreställa oss vad som väntar. Vad händer om Sverigedemokraterna får makt i nästa val, de påverkar ju kulturen redan idag? undrar Nasim.

Anledningarna till att hon vill engagera sig fackligt är att hon vill värna konsten och yttrandefriheten.

– Jag tänker också att branschen inte ser sig som en tillräckligt viktig samhällsaktör. Det finns en illusion om att konstnärer

är privilegierade. Vi själva bidrar till att upprätthålla denna bild, eftersom vi är extremt konkurrensutsatta. Samtidigt är det ett av de hårdaste arbetsområdena, präglad av fattigdom och usla arbetsförhållanden. Jag tror vår tacksamhetskänsla hindrar oss från att värna våra rättigheter.

Nasim utvecklar sitt resonemang: Eftersom vi lever i en populistisk tid där konstnärer utmålas som en elit, är det hög tid att konstnärerna själva ser sig som en aktör att räkna med, som gör skillnad.

– Vi måste visa att samhället inte klarar sig utan kultur, vi måste stå upp tillsammans. Det perspektivet vill jag lyfta mer.

Tanken fick näring när Nasim satte upp *Marken brinner* och då polisen tilläts att recensera föreställningen i Kulturnyheter.

– Jag tyckte det var märkligt att Teaterförbundet inte stod upp offentligt för konstens rätt att få kritisera polisen. Vi pratade ju inte om hatbrott och vi gjorde inget olagligt. KRO försvarade Anna Odells rätt att pusha gränser som konstnär, oavsett vad hon hade gjort, oavsett kvalitet eller hur den nu tolkades. Var finns den där yrkesstoltheten och ryggraden?

Marken Brinner, vars syfte var att belysa orsakerna bakom upp-

Magdalena Boman

loppen i Husby, blev omdiskuterad, mest på grund av polisen och senare nedlagd. I kölvattnet fick Nasim och ensemblen ta emot hat och hot från nazister.

– Om ett år kanske vi får en Sverigedemokratisk kulturpolitik där vi ska värna kulturarvet, bara. Som ensam konstnär är du väldigt utsatt, så jag ser mitt engagemang i Teaterförbundet som ett rent lobbyarbete, säger Nasim.

FÖR NASIM HANDLAR DET OM att nå ut bredare i samhället och samla en vid kulturpolitisk bas tillsammans med andra intresseorganisationer, genom att bland annat skriva debattartiklar. Nasim ser även behov av att arbeta inåt, och vill se över avtalen för regissörer.

– Idag kan du vara regissör på lite olika sätt. Jag själv kommer från performance-hållet och jobbar mycket med workshops. Jag tror dagens avtal låser fast oss i en specifik arbetsmetod. Vi måste se över avtalen så att de rymmer fler alternativ och analysera vad det är för arbetsmetoder vi cementerar genom avtalen, säger Nasim.

Det finns en uppfattning om att regissören är en mäktig per-

son. Så är det i den konstnärliga arbetsprocessen, men inte annars.

– Jag uppfinner mitt arbete varje gång eftersom jag arbetar med kollektiva processer. Då väcks frågan om vem som bär den konstnärliga idén. Det i sin tur hänger ihop med arbetsmiljöfrågor och de rättigheter vi har idag. Det handlar om vad vi förväntar oss av en regissör som ju är en maskuliniserad karaktär.

DEN PSYKISKA STRESSEN av att vara regissör och verka i en tid då nazister härjar och vill påverka ens konst, är påtaglig för Nasim.

– Jag förstår att det uppstår allt fler separatistiska sammanhang. Vi måste organisera oss mer jämte de krafter som påverkar oss och skydda oss mot ett övergripande system av våld. Vi borde vara glada över alla separatistiska sammanslutningar som stärker medlemmarna i de stora sammanhangen. Nättroll finns inte bara på nätet. Jag har en hund och den vill jag inte vara utan, jag känner mig inte tillräckligt säker. Det är ett problem att vi inte riktigt vill erkänna hur trollen påverkar oss. Det kan inte få vara så att konstnärer blir tystade i Sverige idag. Där menar jag att yttrandefriheten redan är hotad.

MAGDALENA BOMAN

Det lönar sig att ha hemmet, bilen och Smulan hos oss!

Teaterförbundet och Folksam har tillsammans sett till att du kan köpa en av marknadens bästa hemförsäkringar till ett mycket bra pris.

Dessutom – med hemmet försäkrat hos Folksam får du också samlingsrabatt på många andra av våra försäkringar – bilen och husdjuret till exempel.

Köp din hemförsäkring på folksam.se/teaterforbundet

Här får du
samlingsrabatt!

Folksam
För allt du bryr dig om

SCENSVERIGE PRESENTERAR

SCENKONST BIENNALEN

Norrköping 23–28 maj 2017

FESTIVALVÄRD 2017: ÖSTGÖTATEATERN

Varför nöja sig med mindre?

Som medlem i Teaterförbundet behöver du inte det. Med en av marknadens lägsta bolåneräntor från 1,32 %* kan du få mer plats för det du älskar. Läs mer om ditt förmånliga helhetserbjudande på danskebank.se/teaterforbundet

Bolån från
1,32 %

*3 månader 1,32 %. Effektiv ränta 1,328 %. Ex 2 Mkr/50 år, totalt 2 733 138 kr

Danske Bank

Förbundsnytt

Nordiska skådespelarrådet möttes i Köpenhamn

Upphovsrätt, arbetssituationen för nordiska skådespelare, hur förbunden rekryterar och kommunicerar med sina medlemmar. Det var några av de frågor som diskuterades när det nordiska skådespelarrådet träffades i Köpenhamn.

Förbunden skrev också ett gemensamt uttalande om situationen i Norge, där de kommersiella tv-bolagen angriper upphovsrättsavtalen som det norska skådespelarförbundet, Norsk Skuespillerforbund, har.

Det nordiska skådespelarrådet träffas två gånger om året för att diskutera gemensamma frågor och aktioner. Deltar gör förbund från alla fem nordiska länder. Nästa möte äger rum hösten 2017 i Finland.

Förtydligande om raster för filmarbetare

Under våren pågår förhandlingar om ett nytt film-, tv- och videoavtal mellan Teaterförbundet för scen och film och arbetsgivarorganisationen Medieföretagen.

Ett utbrett problem för filmarbetare är att arbetsgivarna bryter mot de arbetstidsregler som finns i lagen och i vårt gemensamma kollektivavtal. Filmarbetarna får inte de raster, måltidsuppehåll och pauser som de har rätt till. Teaterförbundet lade därför ett yrkande om förstärkta rättigheter vad gäller arbetstider.

Medieföretagen har sett samma problematik, men menade att befintliga lagar och regler är tillräckliga, om de efterföljs.

Teaterförbundet och Medieföretagen kom därför överens om att ta fram ett dokument som förtydligar vilka regler som gäller för raster, måltidsuppehåll och pauser. Detta dokument har skickats till Medieföretagens samtliga medlemmar.

Du kan läsa dokumentet på Teaterförbundets hemsida, under fliken Kollektivavtal.

Nytt förmånligt medlemserbjudande från Danske Bank

Teaterförbundet för scen och film och Danske Bank har startat ett långsiktigt samarbete. För dig som medlem betyder det att du får exklusiva förmåner och lånevillkor från och med den 3 maj. Exempelvis får du en av marknadens lägsta bolåneräntor från 1.32 procent, ett kontopaket med unik medlemsrabatt, VIP-nummer för bästa service, smidig digital rådgivning och fördelaktiga bil- och båtlån. Förmånerna i erbjudandet är inte tidsbegränsade och du kan snabbt och enkelt ansöka online. Läs mer om erbjudandet på danskebank.se/teaterforbundet

Teaterförbundet / för scen och film

Förbundsstyrelsen

Verkställande utskott: Anna Carlson (skådespelare) ordförande, Minna Krook (koreograf), vice ordförande, Thomas Nording (scen tekniker), Peter Schildt (filmregissör), Theresé Hörnqvist (producent).

Övriga ledamöter: Måns Clausen (skådespelare), Ulrika Dalenstam (producent), Robert Forsman (tekniker), Andrzej Glosniak (dansare), Zofi Nilsson (scenograf), Simon Norrthön (skådespelare), Martyna Lisowska (musikalartist), Inga Onn (skådespelare), Pontus Plaenge (skådespelare/regissör), Annika Stödborg (maskdesign film).

Kontakt: Förbundsstyrelsens e-postadresser finns på webben under fliken förbundet/organisationen.

Teaterförbundets kansli:

Besöksadress: Kaplansbacken 2A
Postadress: Box 127 10, 112 94 Stockholm.
Telefon: 08-441 13 00
Öppettider: Vardagar: 9.00–16.30

E-post: info@teaterforbundet.se
Hemsida: www.teaterforbundet.se
facebook.com/teaterforbundet
twitter.com/teaterforbundet

Förbundsnytt

På de här sidorna kan du läsa om vad som är på gång inom förbundet. På teaterforbundet.se hittar du mer information och fler nyheter. Har du tips för sidorna mejla ase.axberg@teaterforbundet.se

Från avdelningarna

Nordiskt filmregissörs-möte i Stockholm

I början av april var Sveriges Filmregissörer värdar för ett möte med NFD, Nordic Film Directors, med representanter från alla fem nordiska länder.

Under dagarna diskuterades bland annat betydelsen av filmkonsten, den framtida finansieringen av filmproduktioner och rättsfrågor.

I ett gemensamt uttalande underströk man vikten av att alla som använder, visar eller säljer film ska bidra till finansieringen av nya produktioner.

En dag i Medlemsrådgivningen

En kostymdesigner hörde av sig till medlemsrådgivningen och berättade att en föreställning på en institutionsteater som hen hade gjort mask- och kostymdesign till skulle spelas in och visas på tv. Teaterförbundet för scen och films jurist bad att få se på uppdragsavtalet och berättade att medlemmen hade rätt att förhandla en upphovsrättsersättning för detta nyttjande. Medlemmen fick råd och tips på vad som var en skälig ersättning och efter en förhandling med institutionsteatern så meddelade medlemmen att hen var nöjd med den överenskomna ersättningen. Hör alltid av dig till Teaterförbundet för scen och film om din föreställning ska visas på tv eller på webben så att du får rätt ersättning.

Har du frågor om lön, kontrakt, avtal eller något annat som rör din arbetssituation, kontakta Teaterförbundets jurister i medlemsrådgivningen på jour@teaterforbundet.se eller per telefon 08-441 13 00 (mån-fre 9-12).

Medlemsannon

Uthyses: Vår vackra våning på Kungsholmen i Höstsols hus 90 kvm hyr vi ut från den 1 Juni–10 Juli, i sex veckor. 23.000 kronor för perioden. mail: li.le@tele2.se
Mobil: 0739-829686.

TRÄFFA TEATERFÖRBUNDET PÅ SCENKONSTBIENNALEN

Vi finns på plats i foajén i Louis de Geer,
Dalsgatan 15 i Norrköping, den 23 - 27 maj 2017.

Välkommen dit för att prata fackliga frågor eller för
att ta en fika med oss!

SEMINARIEPROGRAM

ONSDAG 24 MAJ

- 15.00** Ska praktikanter finansiera scenkonsten?
- 10.00** Att byta karriär – hur gör man?
- 10.00** Speeddating
- 10.00** Att verka i periferin
- 10.00** Normer inom opera av idag
- 13.00** Alla skriker digitalt, men hur många lyssnar?
- 13.00** Separatistiskt rum för icke-män inom scenkonst
- 17.00** Upprop för den fria scenkonsten! Pubmingel

TORSdag 25 MAJ

- 13.00** Våra historier
- 10.00** De våldtagna primadonnorna
- 14.00** Hon ska kännas sexig, ett samtal om kostym och stereotyper
- 14.00** Clown - ett utsatt yrke!
- 17.00** Separatistisk fika för personer som möter rasism

FREDAG 26 MAJ

- 13.00** Normfällor i marknadsföring av scenkonst
- 13.00** Kön som masker
- 15.00** Kompetensintegration, för en breddad scenkonst som speglar hela samhället
- 22.00** Nattamat med 112:an

LÖRDAG 27 MAJ

- 14.00** Digital scenkonst i det nya medielandskapet

YRKESAVDELNINGARNAS ÅRSMÖTEN

- 23 maj 13.00 Skådespelaravdelningen
- 25 maj 10.00 Scenografi- och kostymavdelningen
- 26 maj 10.30 Pedagogavdelningen
- 27 maj 13.00 Teknikeravdelningen
- 27 maj 13.00 Ljus/ljud/maskavdelningen

Läs mer på www.teaterforbundet.se

Kalendarium

- 16 maj Rättighetshavarmöte**
Teaterförbundets Rättighetsbolag håller möte för alla medlemmar.
- 19 maj Verkställande Utskott**
(Teaterförbundet för scen och film)
- 23 maj Scenkonstbiennalen i Norrköping**
Biennalen äger rum 23-28 maj i Louis de Geer Konsert & Kongress.
- 29 maj Förbundsstyrelsemöte**
(Teaterförbundet för scen och film)
- 29 maj Möte med clowntekniken**
Kurs för dansare i Malmö (Dansalliansen och Danscentrum Syd)
- 01 jun Inläsning av ljudböcker**
Kurs för skådespelare i Malmö (Teateralliansen och Teatercentrum Södra)
- 05 jun Provfilmningskurs i Göteborg**
med David Färdmar, Moa Olsson och Joen Windahl (Kulturakademin Trappan)
- 07 jun Delve Deeper**
Dansworkshop i Göteborg med Fin Walker (Dansalliansen och Kulturakademin Trappan)
- 13 jun Verkställande Utskott**
Teaterförbundet för scen och film
- 03 jul Almedalsveckan**
Teaterförbundet deltar med flera möten i det nya TCO-landet.
- 30 aug Sök Internationellt koreografistipendium**
Ansökan hos Konstnärsnämnden är öppen 1-30 augusti.
- 31 aug Sök Turnébidrag för scenkonst**
från Kulturrådet. Ansökan är öppen 3-31 augusti.
- 07 sep Sök Projektbidrag för scenkonst**
från Kulturrådet. För nationella och internationella projekt 2018. Ansökan är öppen 10 aug-07 sep.
- 15 sep Stream Flow med Heidi Vierthaler**
Workshop för dansare och koreografer i Göteborg (Dansalliansen, Danscentrum Väst och Kulturakademin Trappan)
- 30 sep Moving, Talking and Making things up**
Workshop med Wendy Houston (Dansalliansen, Danscentrum Väst och Kulturakademin Trappan)

Teaterförbundet presenterar stolt en av sina nya medlemmar

Välkommen Ebbe Jonsson Harder!

Vad fick dig att gå med i Teaterförbundet för scen och film?

Den främsta anledningen till att jag gick med i Teaterförbundet var för att få vägledning som ny i industrin. Vetskapen om att det finns en hjälpende hand då olika situationer ska lösas ger en trygghet för mig. Det var genom Teaterförbundets besök på ett projekt som jag bestämde mig för att gå med. Det samtalet som jag hade med personen i fråga gav mig tillit till vad de kan och skulle kunna bidra med för mig personligen, men även för mina kollegor.

Namn: Ebbe Jonsson Harder.

Ålder: 25 år.

Yrke: Kostymassistent & kostymdesigner.

Gör just nu: Jobbar nu med *Modus* säsong 2 och en del andra mindre projekt.

Tidigare jobb: Jag har främst jobbat som kostymdesigner till artister, som kostymör för en del scenkonstföreställningar och jag har ett par jobb som kostymassistent i ryggen från 2016.

Nästa film/scenkonst du ska se: Emma Brommé i *Det blåser på månen* på Dramaten.

Favoritslogan: "If you always do things the same way, the result will always be the same" konkurrerar starkt med "Think inside the box", att återspegla mig själv är något som jag alltid har i åtanke.

Vad gör du om tio år: Om tio år spenderar jag tid med min familj efter att ha avslutat en musikalfilm som kostymör. Jag kan eventuellt även se mig själv med ett skägg.